

Основна школа
„БРАНКО РАДИЧЕВИЋ“

Габровац

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ
И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

за период 2021-2025.

Габровац, 2021.

Садржај

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	4
2. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	5
2.1. ПРВИ ЦИКЛУС	5
2.2 ДРУГИ ЦИКЛУС	5
3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	6
3.1. ПРВИ ЦИКЛУС	6
3.1.1. ПРВИ РАЗРЕД	6
3.1.2. ДРУГИ РАЗРЕД	11
3.1.3. ТРЕЋИ РАЗРЕД	25
3.1.4. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	28
3.1.5. ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК	31
3.2. ДРУГИ ЦИКЛУС	34
3.2.1. ПЕТИ РАЗРЕД	34
3.2.2. ШЕСТИ РАЗРЕД	39
3.2.3. СЕДМИ РАЗРЕД	46
3.2.4. ОСМИ РАЗРЕД	54
4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	60
5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	61
6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ.....	64
7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	65
8. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	86
9. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	88
10. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	90
11. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ.....	93
12. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	94
13. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	95
14. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	96
15. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	100
16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	102
17. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА	105
18. ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ	106

19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКОГ САЈТА.....	107
20. ПРОГРАМ ОБОГАЂЕНОГ ЈЕДНОСМЕНСКОГ РАДА.....	108
20.1. МАЛИ ФУДБАЛ:	108
20.2. ЧУВАМО, ШТИТИМО И РЕЦИКЛИРАМО:	109
20.3. ДРАМСКА РАДИОНИЦА И БЕСЕДНИШТВО:	111
20.4. ФИЛМ И ФОТОГРАФИЈА:	112
20.5. МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ – УПОЗНАВАЊЕ СА РАЗЛИЧИТИМ ЗЕМЉАМА, ЊИХОВОМ КУЛТУРОМ, ГЕОГРАФСКИМ И ИСТОРИЈСКИМ ОСОБЕНОСТИМА И ЈЕЗИКОМ	113
20.6. БАШТЕ И ВРТОВИ:	114
20.7. ПРЕДУЗЕТНИШТВО – ПРЕДУЗИМЉИВА ДЕЦА (II – IV РАЗРЕД):	116
20.8. ПРЕДУЗЕТНИШТВО – ПРЕДУЗИМЉИВА ДЕЦА (V – VIII РАЗРЕД):	118
20.9. ИЗГРАЂИВАЊЕ ЗДРАВИХ СТИЛОВА ЖИВОТА И НАВИКА:	121
21. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	122

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви Школског програма су:

- Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укљученост у живот породице и заједнице
- Развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, као и изражавање на језицима различитих уметности;
- Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија и информационо-комуникационих технологија;
- Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
- Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
- Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- Развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву;
- Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности
- Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
- Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
- Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог матерњег језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националног и светског културног наслеђа;
- Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрастне равноправности и толеранције

Напомена: Све евентуалне корекције програма наставе и учења биће праћене и евидентиране кроз месечне планове и дневне припреме.

2. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1. ПРВИ ЦИКЛУС

Правилник о плану наставе и учења за Први циклус основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 002/2020, страна 1-3

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7cb1d37c-1c00-4664-9fdf-b637286e6d32>)

2.2 ДРУГИ ЦИКЛУС

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред налази се у Просветном гласнику број 015/2018, страна 77-78

(<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>)

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред налази се у Просветном гласнику број 018/2018, страна 2

(<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=8bd413f3-09fa-4596-bbd3-e03e6430b4c5>)

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

3.1. ПРВИ ЦИКЛУС

3.1.1. ПРВИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања налази се у
Просветном гласнику број 010/2017, страна 2-3

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик	010/2017	4-8	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72
	У оквиру наставне теме почетно читање и писање, књижевност и језичка култура ученик треба да : - разликује глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. - разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писања ћириличног текста; - разуме оно што прочита; - препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; - уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; - препозна загонетку и разуме њено значење; - препозна басну и разуме њено значење; - правилно изговори и напише кратку ипотпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; - усмено описује ствари из непосредног окружења; - напамет говори краће књижевне текстове и учествује у сценском извођењу текста; - примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - гласно чита, правилно и са разумевањем			
	Математика	010/2017	25-28	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72

У оквиру наставне теме. геометрија ,мерење и мере и природни бројеви до 100 ученик треба да:

- одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло;
- упореди предмете и бића по величини;
- уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине;
- именује геометријска тела и фигуре;
- групише предмете и бића са заједничким својством;
- сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика;
- разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију;
- црта праву линију и дуж помоћу лежира;
- броји унапред и уназад и са прескоком;
- прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој
- користи редне бројеве;
- разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника;
- користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика;
- сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак;
- сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице;
- растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања;
- реши текстуални задатак са једном операцијом;
- разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;
- прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле;
- измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере;
- преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.

Свет око нас

010/2017

28-31

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72>

У оквиру тема из непосредног окружења везаних за личност, породични дом, школу, здравље и безбедност, оријентацију у простору и времену ,разноврсности природе и стваралаштву људи ученик треба :

- препозна и исказе радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге;
- правовремено и примерено ситуацији исказе своје основне животне потребе за храном, водом
- се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;
- придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши;
- сарађује са вршњацима у заједничким активностима;
- одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља;
- чува своју, школску и имовину других;
- прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар;
- својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења;
- примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;
- снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката;

- одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра;
- посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, хрпаваоглатко;
- учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене;
- разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења;
- препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера;
- препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;
- идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа;
- уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа;
- препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу;
- препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења;
- штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места;
- понаша се тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу;

Ликовна
култура

010/2017

31-34

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72>

У оквиру наставних тема везаних за видно поље и окружење, обликовање и споразумевање ученици ће научити поступке за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине, природне и вештачке матерјале, одређивати самостално и у сарадњи са другима положај облика у простору и у равни. Ученик реба да црта на различитим подлогама и форматима папира и обликује једноставне фигуре од меког материјала као и да преобликује, сам или у сарадњи са другима употребне предмете мењајући им намену;

Музичка
култура

010/2017

34-39

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72>

У оквиру слушања, извођења музике и музичког стваралаштва ученик треба да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;
- разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе;
- препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу;
- повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела;
- поштује договорена правила понашања при слушању музике;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- изговара у ритму уз покрет бројалице;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;

- свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - направи дечје ритмичке инструменте;			
Физичко и здравствено образовање	010/2017	39-46	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72
У оквиру теме : физичке способности , моторичке вештине и физичка и здравствена култура ученик треба да унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада. Ученик треба да: - примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; - примењује правилну технику дисања приликом вежбања; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра дечји и народни плес; - наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; - уочи промену у расту код себе и других; - уочи разлику између здравог и болесног стања; - примењује здравствено хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - правилно се понаша за столом			
Дигитални свет	002/2020	3-6	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7cb1d37c-1c00-4664-9fdf-b637286e6d32
У оквиру наставних тема: дигитално друштво, безбедно коришћење дигиталних уређаја и алгоритамски начин размишљања потребно је код ученика развити дигиталне компетенције ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања. Ученик треба да: - препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; - наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; - упоређи начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; - упоређи начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; - користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); - наведе неке од карактеристика "паметног" дигиталног уређаја; - наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; - наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; - наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; - доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине;			

	непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; - наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на поправи (самостално или сараднички);			
	Енглески језик (први страни језик)	010/2017	8-10	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72
	У првом разреду је планирано 13 наставних тема за обраду.			
	Увод у предмет Поздрављање и представљање Hello Здраво Поздрављање и представљање; изражавање упутстава и налога; извињавање и захваљивање My classroom Моја учионица Описивање окружења; изражавање упутстава и налога; My family Моја породица Представљање My face Моје лице Описивање живих бића; препознавање и описивање осећања Toys Играчке Изражавање припадања; тимски рад; позив и реаговање на позив у заједничкој активности My house Моја кућа Описивање простора; исказивање положаја у простору On the farm На фарми Описивање места; изражавање допадања I'm hungry Гладан/Гладна сам Описивање врста и порекла хране; изражавање допадања/недопадања All aboard! Превозна средства Описивање врста превозних средстава; описивање начина путовања; изражавање количине; описивање свакодневних активности Party clothes Костими за журку Описивање одеће; изражавање допадања/недопадања; позив и реаговање на позив у заједничкој активности; изражавање количине Merry Christmas and Happy New Year Срећан Божић и Нова година Честитање Happy Easter Срећан Ускрс Честитање			
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Грађанско васпитање	010/2017	47-48	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=f5a145fb-96a0-44ed-bcb3-b00cfb189a72
	Кроз наставне теме потребно је развијати личност ученика која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно			

	учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва. Ученик треба да: - наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - уочава међусобне и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; - разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; - комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; - слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; - договара се и одлучује у доношењу одељенских правила и да се понаша у складу са њима; - препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; - заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију и доприноси промоцији ције;			
	Верска настава	011/2016	169-175	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 1. разреду из предмета верска настава изучавају се: - односи у заједници, правила понашања, приче које говоре о томе како можемо да помогнемо другоме, - садржаји који говоре и приказују лепоту створеног света, - учења о празницима Божића и Васкрса, - садржаји о животу и делу Светог Саве - основни садржаји и обичаји из црквеног живота: Литургија, причешће, слава. - човекова брига за очување природе, биљака и животиња.			

3.1.2. ДРУГИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 016/2018, страна 47-48
(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик	016/2018	49	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107
	1. УЧЕЊЕ ДРУГОГ ПИСМА По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			

- влада основном техником читања и писања латиничког текста;
- пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном);

2.

КЊИЖЕВНОСТ

- разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст;
- одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- одреди редослед догађаја у тексту;
- уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;
- разликује стих и строфу;
- уочи стихове који се римују;
- објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитије песму;
- изводи драмске текстове;
- износи своје мишљење о тексту;

3.

ЈЕЗИК

- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике;
- разликује врсте речи у типичним случајевима;
- одреди основне граматичке категорије именица и глагола;
- разликује реченице по облику и значењу;
- поштује и примењује основна правописна правила;

4.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

- користи различите облике усменог и писменог изражавања препричавање, причање, описивање;
- правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину;
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника;
- разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај);
- изражајно чита ћирилички текст.

Математика

016/2018

72

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107>

1.

Обнављање градива првог разреда

Решавање проблема

Рад с подацима и информацијама

Комуникација

2.

Бројеви до 100 - први део

- одреди десетице најближе датом броју;
- усмено сабира и одузима бројеве до 100;

- примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања;
- израчуна вредност бројевног израза са највише две операције;
- реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења;
- одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом;
- одреди делове (облика) дате величине;
- изрази одређену суму новца преко различитих апоена;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;
- прикаже мањи број података у табlici и стубичастим дијаграмом;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа

3.

Геометрија први део

- разликује дуж, полуправу и праву;
- одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски);
- одреди обим геометријске фигуре;
- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине;
- измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине

4.

Бројеви до 100 - други део

- користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац;
- усмено множи и дели у оквиру прве стотине;
- израчуна вредност бројевног израза са највише две операције;
- реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења;
- одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа

5.

Геометрија други део

- нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи;
- уочи подударне фигуре на датом цртежу;
- уочи симетричне фигуре;
- допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву

6.

Мерење и мере

- чита и запише време са часовника;
- користи јединице за време у једноставним ситуацијама

7. Утврђивање градива другог разреда			
Свет око нас	016/2018	75	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107
1. ДРУГИ И ЈА По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • оствари права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; • прихвати последице када прекрши правила понашања; • понаша се тако да уважава различитости других људи; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; • идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; • разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; • повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • одржава личну хигијену руку, зуба и чулних органа. 2. КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • одреди тип насеља на основу његових карактеристика; • оствари права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; • идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • понаша се тако да уважава различитости других људи; • примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; • именује занимања људи у свом насељу са околином; • пронађе тражени објект у насељу помоћу адресе / карактеристичних објеката; • разликује облике рељефа у свом насељу и околини; • разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини. 3. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; • понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • наводи примере различитих облика кретања у окружењу; • измери растојање које тело пређе током свог кретања;			

- одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмица, месец, година;
- забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена;
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- изведе једноставне огледе пратећи упутства.

4.

РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању

да:

- идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- препозна примере повезаности живих бића са условима живота;
- разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране;
- изведе једноставне огледе пратећи упутства;
- разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла;
- повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама;
- негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу;
- наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека;
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима;
- безбедно поступа пре и током временских непогода;
- штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама;
- разврста отпад на предвиђена места;
- понаша се тако да уважава различитости других људи.

5. ЧОВЕК СТВАРА

По завршетку разреда ученик ће бити у стању

да:

- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета;
- истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала;
- именује занимања људи у свом насељу и околини;
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама;
- пронађе нову намену коришћеним предметима;
- разврста отпад на предвиђена места.

Ликовна
култура

016/2018

79

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107>

1. Облици

- Тумачи једноставне визуелне информације везане за облике које опажа у свакодневном животу.
- Користи информације о светлости и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад
- Природне облике надограђују, допуњују и на тај начин развијају комбинаторне способности ;

- Користи информације о особинама облика и контрасту у свом стваралачком раду.
- Разматра сам и са другима шта и како је учио и где та знања може применити.
- Изражава своје замисли одабраном ликовном техником.
- Примени стечена знања и доживљена искуства на новим задацима.
- Користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; Уочава визуелне супротности у свом окружењу и изрази одабраним материјалом и техникама свој доживљај и замисли.
- Преобликују материјале у занимљиве ликовне целине
- Користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин
- Користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу
- Изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли.
- Преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу
- Разматра, сам или у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.
- Повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте;

2. Простор

- Повезује и примењује стечена знања из различитих области, да уређује простор у коме живи и да води рачуна о њему
- Повезује уметничко занимање сценографа, костимографа и одговарајуће продукте;
- Изражава говором, мимиком, и телом различита расположења, покрете и дешавања;
- Упореджује свој и туђ естетски доживљај простора, изрази, одабраним материјалом и техникама замисли;
- Тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу и користи их као подстицај за стваралачки рад
- користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин се изрази, одабраним материјалом и техникама

3. Споразумевање

- тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу
- користи информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад;
- тумачи једноставне визуелне информације
- користи материјал и прибор на безбедан, одговоран и креативан начин;
- изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли

4. Ликовне игре

- изрази бојом, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, осећања и замисли
- вајањем у глини изрази своје емоције, машту, осећања и замисли

- користи информације као подстицај за стваралачки рад;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити

Музичка
култура

016/2018

82

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107>

1.

Увод у свет музике

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника(Српски језик);
- изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли (Ликовна култура).

2.

Поново у школи

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело;
- издвоји основне музичке изражајне елементе;
- изговара бројалице у ритму, уз покрет;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- повезује ритам са графичким приказом;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- деонице у музичким играма;
- разликује стих и строфу; (Српски језик);
- уочи стихове који се римују (Српски језик);
- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином(Свет око нас);
- разликује и именује особине различитих живих бића (Свет око нас);
- идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима (Свет око нас);
- се понаша тако да уважава различитости других људи (Свет око нас);
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима (Свет око нас);
- тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу (Ликовна култура);
- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу (Физичко васпитање).

3.

Распевани кишобрани

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима;
- издвоји основне музичке изражајне елементе;
- осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука;
- направи децје ритмичке инструменте;
- разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима;
- повезује ритам са графичким приказом;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- објасни својим речима утиске о слушаном делу;
- према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај;
- деонице у музичким играма;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- износи своје мишљење о тексту (Српски језик);
- користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање (Српски језик);
- разликује књижевне врсте: народну песму (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- пронађе нову намену коришћеним предметима (Свет око нас);
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу (Свет око нас);
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима (Свет око нас);
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета (Свет око нас);
- пронађе нову намену коришћеним предметима;
- користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин (Ликовна култура);
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу (Ликовна култура);
- изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања (Ликовна култура).

4.

Звуци кристалне дворане

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу;
- издвоји основне музичке изражајне елементе;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- свира по слуху ритмичку пратњу уз песму;

- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- свира ритмичку пратњу уз бројалице и песме;
- повезује ритам са графичким приказом;
- према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- износи своје мишљење о тексту (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- изражајно чита ћирилички текст (Српски језик);
- уочи разлике у брзини кретања тела (Свет око нас);
- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу (Физичко васпитање).

5.

Распевана фарма

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона;
- повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима;
- повезује почетне тонове песаме и једноставних са бојама;
- повезује ритам са графичким приказом;
- осмисли одговор на музичко питање;
- свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;
- изводи уз покрет музичке игре;
- изводи уз покрет традиционалне игре;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета (Свет око нас);
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима (Свет око нас);
- повеже промене у природи и активности људи са годишњим добрима (Свет око нас);
- изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; (Ликовна култура);
- изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања (Ликовна култура).

6.

На путу до дуге

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу;

- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима;
- повезује почетне тонове песаме и једноставних са бојама;
- повезује тонове једноставних наменских песама са бојама;
- повезује ритам са графичким приказом;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- направи децје ритмичке инструменте;
- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- изводи уз покрет музичке и традиционалне игре;
- осмисли покрете уз музику;
- осмисли ритмичку пратњу за песму помоћу различитих извора звука;
- направи децје ритмичке инструменте;
- свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- разликује књижевне врсте (Српски језик);
- разликује стих и строфу (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- уочи стихове који се римују (Српски језик);
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- користи различите облике усменог и писменог изражавања (Српски језик);
- правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима (Свет око нас);
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета (Свет око нас);
- пронађе нову намену коришћеним предметима (Свет око нас);
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу (Ликовна култура);
- изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли (Ликовна култура).

7. Празнични воз

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- осмисли покрете уз музику;
- осмисли једноставну мелодију;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- повезује музичко дело са њему блиским ситуацијама;
- повезује ритам са графичким приказом;
- искаже своје утиске о делу које слуша;
- објасни својим речима утиске о слушаном делу;

- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору (Српски језик);
- износи своје мишљење о тексту (Српски језик);
- разликује књижевне врсте: песму (Српски језик);
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника (Српски језик);
- изражајно чита ћирилички текст (Српски језик);
- идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима (Свет око нас);
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима (Свет око нас);
- Препозна и искаже радост, тугу (Свет око нас);
- изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; (Ликовна култура).

Физичко и
здравствено
васпитање

016/2018

85

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107>

1.

ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ

- примени једноставне двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно дише током вежбања;
- разликује правилно од неправилног држања тела;
- успостави правилно држање тела;

2.

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ

1. Ходање и трчање
 2. Скакања и прескакања
 3. Бацања и хватања
 4. Пузања, вишења, упори и пењања
 5. Вежбе на тлу
 6. Вежбе равнотеже
 7. Вежбе са реквизитима
 8. Плес и ритмика
 9. Полигони
- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
 - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;
 - одржава равнотежу у различитим кретањима;
 - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу;
 - изведе дечји и народни плес;

3.

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

1. Култура вежбања и играња
 2. Здравствена култура- користи основну терминологију вежбања;
- поштује правила понашања у и на просторима за вежбање;
 - поштује мере безбедности током вежбања;
 - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;

- поштује правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;
- уочава улогу делова тела у вежбању;
- уочи промене у расту код себе и други;
- препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан;
- примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања;
- одржава личну хигијену;
- учествује у одржавању простора у коме живи и борави;
- наведе врсте намирница у исхрани;
- препознаје везу вежбања и уноса воде;
- повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље;
- препозна лепоту покрета у вежбању;
- се придржава правила вежбања;
- вреднује успех у вежбању;

Дигитални
свет

005/2021

1

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=35c16014-db79-4f8a-bdf3-c2c7d27e27a0>

1. ДИГИТАЛНО ДРУШТВО

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе;
- користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника);
- самостално користи дигиталне уџбенике за учење;
- креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију;
- својим речима објасни појам покретне слике;
- креира елементе покретне слике;
- креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици;
- својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет;
- наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;

2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја;
- разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету;
- реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;

- наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу;
- организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја;
- предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;

3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- својим речима објасни појам алгоритам;
- анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски;
- креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;
- анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;
- уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички);
- креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.

Енглески језик (први страни језик)	016/2018	61-62	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107
--	----------	-------	---

У другом разреду је планирано 11 наставних тема за обраду.

Friends

1. Поздрављање и представљање; алфавет; боје; бројеви 1–10

At school

2. Описивање окружења; изражавање упутстава и налога

Let's play

3. Описивање окружења; изражавање упутстава и налога

Pet show

4. Описивање места; изражавање допадања и недопадања

Lunchtime

5. Описивање врста и порекла хране; изражавање припадности

Free time

6. Слободне активности; позив и реаговање на позив у заједничкој активности

The old house

7. Описивање простора; исказивање положаја у простору; изражавање количине

Get dressed!

8. Описивање одеће; изражавање допадања/ недопадања; позив и реаговање на позив у заједничкој активности

The robot

9. Описивање живих бића; препознавање и описивање делова тела; изражавање способности

	At the beach 10. Описивање активности на летњем распусту; описивање места у окружењу; позив на заједничку активност;			
	Festivals Halloween 11. Christmas and New Year Easter Честитање			
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Грађанско васпитање	016/2018	92	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107
	Верска настава	011/2016	176-181	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 2. разреду из предмета верска настава изучавају се: - Библијска прича о Нојевој барци - Народна приповетка „Седам прUTOва“ - спољашњи и унутрашњи изглед храма, - Садржаји који се односе на разне службе људи у свету, - Садржаји који се односе на службе у цркви - епископ, свештеник, ђакон и народ, - о монасима, - продубљују се учења о рођењу Христовом - садржаји о крштењу, - продубљују се знања о Светом Сави и Светом Симеону - литургијски предмети - српски обичаји у вези са славом - основни делови храма - основни садржаји о иконама.			

3.1.3. ТРЕЋИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 005/2019, страна 6-7

(<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик	005/2019	7-11	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Српски језик се у трећем разреду реализује кроз три наставне теме: КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИК и ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА. У току године реализују се часови обраде , утврђивања, систематизације и провере знања. Укупан број часова у току године је 180.			
	Математика	005/2019	34-36	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Математика се реализује кроз шест наставних тема :БРОЈЕВИ ДО ХИЉАДУ,ГЕОМЕТРИЈА (ПРАВЕ И УГЛОВИ), БРОЈЕВИ ДО ХИЉАДУ –ДРУГИ ДЕО, МЕРЕЊЕ И МЕРЕ,ГЕОМЕТРИЈА – ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ, БРОЈЕВИ ДО ХИЉАДУ .Укупан број часова је 180. Часови се реализују као часови обраде , утврђивања, систематизације и провере знања.			
	Природа и друштво	005/2019	37-41	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Природа и друштво се реализује кроз пет наставних тема , а 72 часова у току године. Наставне теме које се обрађују су : ПРИРОДА И ДРУШТВО МОГ КРАЈА, УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ У МОМ КРАЈУ,ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ, КРЕТАЊЕ и МАТЕРИЈАЛИ.Предвиђени су часови обраде , утврђивања и провере знања.			
	Ликовна култура	005/2019	42-46	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Ликовна култура: Наставне теме које се обрађују у току године су :МАТЕРИЈАЛИ , КОМПОЗИЦИЈА,СПОРАЗУМЕВАЊЕ И ПРОСТОР. Укупан број часова у току године из ликовне културе је 72.			
	Музичка култура	005/2019	46-50	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Музичка култура се реализује кроз шест наставних тема у току године : ЗНАЈЦИ МУЗИКАЛЦИ, УХВАТИ РИТАМ, МУЗИКАЛНЕ СТЕПЕНИЦЕ, НА КРИЛИМА ПЕСМЕ,МУЗИЧКИ БОНТОН. Одржавају се часови обраде и часови утврђивања.Укупан број часова је 36.			
	Физичко и здравствено васпитање	005/2019	50-54	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Физичко васпитање се у трећем разреду одржава три пута недељно . Укупан број часова је 108 у току једне школске године. Наставне теме које се реализују су :ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ,СПОРТ и СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ и ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА.			

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Енглески језик (први страни језик)	005/2019	78-84	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	У трећем разреду је планирано 11 наставних тема за обраду. Back to school 1. Поздрављање и представљање; алфабет; давање и реаговање на инструкције; бројеви 1–100 My day 2. Описивање дневне рутине; давање информација о себи; тражење и давање информација о другима; исказивање времена; описивање догађаја у садашњости; исказивање молбе и захвалности The zoo 3. Описивање животиња и окружења; изражавање допадања и недопадања; тражење и давање основних информација о другима Where we live 4. Описивање места/ окружења; изражавање припадања/неприпадања; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; исказивање положаја у простору The market 5. Описивање врста и порекла хране; изражавање жеља и потреба; исказивање броја и количине My bedroom 6. Описивање простора; изражавање припадања/неприпадања, поседовања/непоседовања; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору People 7. Описивање бића; представљање себе и других; исказивање потреба, осета и осећања; честитање рођендана Off we go! 8. Именовање превозних средстава; изражавање броја и величине; позив и реаговање на позив у заједничкој активности Sports club 9. Изражавање допадања и недопадања; позив и реаговање на позив на учешће у заједничкој активности Holiday plans 10. Описивање активности на летњем распусту; описивање места у окружењу; изражавање способности Festivals Halloween 11. Christmas and New Year Easter Честитање празника и других значајних догађаја			
	Грађанско васпитање	005/2019	55-57	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Грађанско васпитање реализује се у трећем разреду са циљем да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и да израде сазнања, умења и вредности неопходне за формирање одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге. Укупан број часова у току године је 36.			

	Верска настава	011/2016	264-270	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 3. разреду из предмета верска настава изучавају се: - основни садржаји и значење приче о стварању света и човека, - продубљује се прича о празницима Божић и Васкрс, - садржаји појединих прича из Светог Писма, - продубљује се садржај о Литургији, - продубљује се садржај о чувању животне средине.			
	Пројектна настава	005/2019	59	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
Пројектна настава у трећем разреду реализује се кроз пројекте у којима ученици активно учествују и развијају своју креативност .Пројекти су прилагођени узрасту и инересовању ученика.				

3.1.4. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 011/2019, страна 1-2

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик	011/2019	2-7	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Предмет Српски језик се у четвртном разреду реализује кроз три наставне теме: ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА. Теме се реализују на часовима обраде, вежбање и утврђивање, систематизација и на часовима провере знања. Укупан број часова током школске године је 180, од тога је предвиђено 81 час за обраду, 99 часова за утврђивање.			
	Математика	011/2019	39-41	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Предмет Математика се реализује кроз три наставне теме и то: БРОЈЕВИ, МЕРЕЊЕ и МЕРЕ, ПОВРШИНЕ. Теме се реализују на часовима обраде, утврђивање, вежбање, систематизација провера знања. Укупан број часова је 180, од тога је 69 часова предвиђено за обраду, а 111 часова за утврђивање и проверу знања.			
	Природа и друштво	011/2019	42-45	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Предмет Природа и Друштво реализује се кроз пет наставних тема: Моја домовина део света, Сусрет са природом, Истражујемо природне појаве, Рад, Енергија, Производња и Потрошња, Осврт уназад-Прошлост. Укупан број часова током школске године је 72, од тога је за обраду предвиђено 40 часова, за утврђивање 32.			
	Ликовна култура	011/2019	45-47	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Предмет Ликовна култура се у четвртном разреду реализује кроз десет тема и то: БОЈА-Мој свет боја, ТЕКСТУРА-Кад дотакнем ја осетим, ВЕЗИВАЊЕ ОБЛИКА У ТРОДИМЕНЗИОНАЛНОМ ПРОСТОРУ И РАВНИ-КОЛАЖ-ДЕКОЛАЖ И АСАМБЛАЖ, МАШТА-Моја машта, моји снови, АМБИЈЕНТ-СЦЕНСКИ ПРОСТОР –Дечји театар, СВЕТЛИНА И ГРАФИКА-ОТисци у боји, СИМБОЛ И ЗНАК-Мој знак, ПЛАКАТ; БИЛБОРД; РЕКЛАМА-Говор моје слике, УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ-Путовањекроз уметност, СТРИП; ФОТОГРАФИЈА; ФИЛМ-Светлопис. Укупан број часова током школске године је 72 од тога је предвиђено 16 часова обраде и 56 за остале типове часа.			
	Музичка култура	011/2019	47-50	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Предмет Музичка култура се реализује кроз три наставне теме и то: ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање и свирање), СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ, СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ. Укупан број часова је 36, од тога је 19 предвиђено за обраду, 17 часова за утврђивање.			

Физичко васпитање	011/2019	51-55	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Предмет Физичко и здравствено васпитање реализује се кроз три теме и то:ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ-Батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности, МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ,СПОРТ ИСПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (1.Атлетика,2.Спортска гимнастика,3.Основе тимских,спортских и елементарних игара,4.Плес и ритмика,5.Полигони). ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (1.Култура вежбања и играња, 2. Здравствена култура) .Укупан број часова је 108 од тога је предвиђено 48 за обучавање ,67 за увежбавање.			
Енглески језик (први страни језик)	011/2019	16-20	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
У четвртм разреду је планирано 9 наставних тема за обраду.			
Meet the explorers 1. Поздрављање и предствљање; бројеви 1–100; изражавање допадања и недопадања; активности у којима (ни)смо добри			
Our school 2. Описивање свакодневне школске рутине; давање информација о себи; тражење и давање информација о другима; описивање догађаја у садашњости; изражавање припадања/неприпадања изражавање допадања и недопадања исказивање молбе и захвалности.			
The picnic 3. Описивање врста и порекла хране; изражавање жеља и потреба; исказивање броја и количине; изражавање допадања и недопадања; тражење и давање основних информација о другима.			
Daily tasks 4. Описивање дневне рутине; давање информација о себи; тражење и давање информација о другима; исказивање времена по часовнику; описивање догађаја у садашњости; исказивање молбе и захвалности; разумевање и давање једноставних упутстава и налога.			
Around town 5. Описивање места/окружења; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; исказивање положаја у простору; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору.			
Under the sea 6. Описивање и именовање морских животиња; препознавања и исказивање облика и симетрије; изражавање припадања/неприпадања, поседовања/непоседовања.			
Gadgets 7. Описивање предмета; исказивање својих и туђих потреба; поређење; исказивање осета и осећања; честитање; изражавање броја и величине.			
In the hospital 8. Описивање и меновање делова тела; исказивање здравствених проблема; изражавање броја и величине; позив и реаговање на позив у заједничкој активности.			
Holiday plans 9. Описивање активности на летњем распусту; описивање места у окружењу; описивање временских прилика.			

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Грађанско васпитање	011/2019	55-57	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Грађанско васпитање се реализује кроз следеће теме.: Подстицање групног рада,договарање и сарадња са вршњацима и околином, Дечија права су универзална и једнака за све, Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду,школи, Живим демократију,демократска акција, Људско биће је део целог света,развијање еколошке свести, Евалуација.			
	Верска настава	011/2016	323-327	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 4. разреду из предмета верска настава изучавају се: - о заједницама и животу у цркви на дубљем и вишем нивоу, - објашњава се значење крштења у животу хришћана, - садржаји о апостолима и Христовом учењу у Новом завету, - садржаји о празницима Божић и Васкрс на дубљем и вишем нивоу, - садржаји о светитељима и њиховим делима као узорима у нашим животима, - значење основних хришћанских врлина, - основни елементи и садржаји хришћанске уметности.			
	Пројектна настава	011/2019	60	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Пројектна настава се реализује кроз пројектне активности током целе школске године.Пројектне теме: Разгледница мога краја, Вишенаменска учионица, Одељењске збирке задатака, Најлепши споменици природе, Култура живљења Ознаке за поклоне, Трагови прошлости ,Од жара до пожара ,Наше кућице, Млади извиђачи,Трагање је знање....				

3.1.5. ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК

Продужени боравак је необавезни облик непосредног васпитно образовног рада који се проводи изван редовне наставе и има своје педагошке, васпитне, здравствене и социјалне вредности.

Продужени боравак као облик организованог рада представља могућност да ученици првог и другог разреда, поред редовне наставе, буду у школи још један део дана, пре свега када су им родитељи на послу.

Организовани самостални рад ученика произлази из наставног програма, а методе рада учитеља и ученика идентичне су методама рада редовне наставе. Програм продуженог боравка спроводе учитељи.

Организовање продуженог боравка је прописано правилником министарства просвете и налази се на следећем линку:

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2014/77/2/reg>

МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Просторија је опремљена довољним бројем клупа и столица, које се по потреби могу размештати. Осим беле табле, простор има рачунар и мноштво дидактичког материјала неопходног ученицима за рад. Збирка друштвених и дидактичких материјала, као и аудио- визуелних средстава се стално обогаћује.

ЦИЉЕВИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

- Брига о деци и организовано спровођење активности у време када нису на настави, ни са родитељима
- Целокупном организацијом и начином рада понудити различите садржаје и обогаћену средину, утицати на изједначавање услова учења и рада у школи за сву децу, без обзира на социолошко и културолошко порекло
- Утицати на развој целокупне личности и индивидуалних потенцијала детета организацијом различитих садржаја
- Унапређење социјалних вештина детета кроз интеракцију са другом децом у време боравка у школи
- Припремити дете за даље образовање, оспособити га за учење (учити како учити) и помоћи му у савладавању градива
- Неговати хуманост, љубав и навике културног понашања, колективног и другарског духа
- Неговање поштовања различитости и толеранције
- Развијати радно васпитање кроз свакодневно решавање домаћих задатака и извршавање постављених обавеза, развијати иницијативност и упорност у раду
- Пружање помоћи како напредним, тако и ученицима који имају потешкоћа са савладавањем градива у редовној настави
- У циљу што бољег развоја деце, као и решавања педагошких ситуација учитељ из продуженог боравка је упућен на континуирану сарадњу са педагогом школе и наставницима. По потреби ученика стручна служба и учитељ дозвољавају присуство ученика 3. и 4. разреда.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

- Реализовање продуженог боравка у оквиру једносменске наставе
- Разноврсне активности у којима ученици учествују у току школске недеље
- Пружање могућности избора детету у којој активности жели да учествује
- Пружање подршке ученицима у учењу
- Потпун и хармоничан развој детета

- Омогућавање развијања индивидуалних потенцијала и индивидуалног приступа детету
- Оспособити ученике за самостално учење, развијати радозналост и мотивисаност за учење
- Развијање и неговање писмености, језичке и математичке
- Развој креативности и способности решавања проблема
- Олакшавање прелаза из нижих у више нивое образовања
- Неговање смисла за заједнички живот и рад, узајамну помоћ и културно понашање
- Обављање једноставних послова услуживања као дела радног васпитања
- Учитељ ради по принципу рада предметне наставе, односно организује једну до две активности дневно које имплементира.
- По потреби ученика стручна служба и учитељ боравка дозвољавају присуство ученика 3. и 4. разреда

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

- Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље одиграти усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Стога је изузетно важно све активности планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима.
- Време предвиђено за реализацију пратећих активности треба реализовати у складу с претходно наведеним циљевима рада у продуженом боравку, имајући увек на уму узраст и могућности детета. Креативност, иновативност и учитељска вештина максимално ће доћи до изражаја при одабиру игара, литературе, културних садржаја као и садржаја којима ће реализовати захтеве за развојем социјализацијских и комуникацијских те радно-техничких компетенција. Посебну пажњу треба посветити целокупном развоју детета, у здраву, самосталну, радно оспособљену јединку која ће у будућности својим знањем, развијеним животним вештинама и ставовима допринети развоју друштва.
- Продужени боравак је у склопу једносменске наставе, с тога учитељ који ради у продуженом боравку мора да буде у непрекидној сарадњи како са учитељима који су у редовној настави, тако и са наставницима око усклађивања слободних активности, радионица и разних спортских активности као подршке ученицима који имају потешкоћа са савладавањем градива.
- Одређено време се проводи у изради домаћих задатака у оквиру подршке у учењу и утврђивању градива које се усваја на редовној настави, док је издвојено и одређено време које се проводи у раду на развијању креативног изражавања деце и развијању морално-васпитног и информативног подручја код ученика

ДИНАМИКА РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Предвиђени организациони облици: Продужени боравак-хетерогена група ученика 1. разреда, хетерогена група ученика 2. Разреда.

Полазници: Ученици 1. и 2. Разреда ОШ „Бранко Радичевић“

Време организације рада: после подне од 11:15 до 16:00

Образовно-васпитни рад: Израда домаћих задатака: српски језик, математика, свет око нас, понављање, вежбање и утврђивање обрађеног градива: српски језик, математика, свет око нас), уз пружање помоћи у учењу и савладавању предвиђених наставних садржаја.

Остали облици рада: Организована исхрана, организовано слободно време, ваннаставне активности, рекреација ученика.

Време организујемо у 3 сегмента:

- **самосталан рад ученика** (време за израду домаћих задатака)
- **слободно време** (друштвене игре по слободном избору, игре опуштања, спортске игре, ...)
- **слободне активности ученика:** (ликовне, драмске, музичке, спортске, радионице)

Одмор и забава су прилагођени временским условима. Сваки дан шетамо. Користимо школску салу, спољне спортске терене, оближње, дигиталну учионицу, библиотеку. Учествојемо у обележавању свих значајних догађаја у нашој школи (Дан школе, школска слава Свети Сава, Новогодишња приредба, 8. мартовска продајна изложба и приредба, приредбе за почетак и крај школске године). Учествојемо у разним пројектима и хуманитарним акцијама.

Самосталан рад ученика:

Самосталним радом, уз сталну стручну и педагошку помоћ и сарадњу са наставником, ученици организовано и плански, утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике. Израда домаћих задатака се свакодневно организује у одређено време. Домаћи задаци урађени на часовима самосталног рада се анализирају, исправљају и вреднују, али се не оцењују. Ученици који имају тешкоће у савладавању наставног градива добијају помоћ у виду индивидуалног рада који подразумева допунске часове и додатно ангажовање наставника.

Слободно време:

Слободно време је предвиђено за активности које се организују на принципу потпуне слободе избора, добровољности, самоорганизованости ученика у оквиру различитих група. Кроз ове активности ученици стварају, откривају, истражују, увежбавају, сазнају...

3.2. ДРУГИ ЦИКЛУС

3.2.1. ПЕТИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 015/2018, страна 78-79

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>)

	Предмет	Број Просветно г гласника	Стран а	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик и књижевност	015/2018	79-84	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	Настава се у петом разреду одвија пет пута недељно према утврђеном распореду. Фонд часова је 180 часова. Ученици из језика обнављају градиво из млађих разреда и проширују га. Врсте речи су учили, а сада се проширује градиво тако што поред основних појмова рода и броја уче и падеже, као и све подврсте именских речи. Поред основних глаголских облика уче инфинитив и инфинитивну основу, као и презентску основу. Посебно се акценат ставља на глаголски вид и род. Уче и непроменљиве речи, прилоге и предлоге. Што се тиче службе речи упознају се са логичким и граматичким субјектом, именским и глаголским предикатом, правим и неправим објектом. Примењују правописну норму(писање великог слова, писање назива установа и организација, писање присвојних придева...) Из књижевности се упознају и са ауторском и са народном бајком, кратким прозним врстама, новелом и приповетком, народним песмама о Немањинићима и Мрњавчевићима. Од књижевнотеоријских појмова сазнају о врстама стиха, риме, строфе, стилским фигурама(епитету, ономатопеји, персонификацији и поређењу) као и о књижевним родовима(лирици, епици и драми). Раде домаће задатке и четири школска писмена задатка.			
	Енглески језик (први страни језик)	015/2018	123-128	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
У петом разреду је планирано 9 наставних тема за обраду.				
STARTER UNIT Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту. 1. Изражавање интересовања, изражавање припадања и поседовања; исказивање просторних односа; описивање карактеристика предмета.				
2. PEOPLE Описивање и упоређивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места				
3. IT'S YOUR LIFE Описивање догађаја у садашњости; исказивање интересовања, планова и предлога.				
SCHOOLDAYS 4. Школски дани; описивање бића, предмета и места; изражавање мишљења/ интересовања/ допадања/ недопадања; описивање догађаја у садашњости.				
5. FOOD Изражавање допадања и недопадања; изражавање количина; исказивање савета				
6. ANIMAL WORLD				

Описивање појава и карактеристика бића; описивање општих способности; изрицање дозвола и забрана. CITY LIFE 7. Описивање места; Исказивање средстава транспорта; исказивање просторних односа – оријентација у простору. Описивање догађаја и способности у прошлости SPORT 8. Описивање спортова и активности; Постављање питања и одговарање на њих о догађајима у прошлости; Писање кратке биографије; HOLIDAYS 9. Исказивање планова и намера; описивање метеоролошког времена.			
Историја	015/2018	164-166	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Циљ наставе: Ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава се за комуникацију и и изграђује позитиван однос према култури. У настави историје у петом разреду обрађују се следеће наставне теме: 1. Увод у историју 2. Праисторија- човекови преци 3. Стари Исток 4. Стара Грчка- сјај антике и хеленизам 5. Стари Рим			
Географија	015/2018	167-169	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Из географије ученици петог разреда треба да: – упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште; – стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима; – стекну основна знања о Сунчевом систему; – стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и величини; – стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама; 8 – стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације; – схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа; – разумеју антропогене утицаје на рељеф; – стекну основна знања о структури и саставу атмосфере; – стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи; – разумеју потребу очувања и заштите атмосфере; – се оспособе за коришћење географске литературе, Интернета и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива; – развијају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.			
Биологија	015/2018	173-176	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Ученици овог узраста се упознају са биологијом и начином рада овог предмета. Ове године радиће следеће наставне теме: порекло и разноврсност живота, јединство грађе и функције као основ живота, наслеђивање и еволуција, живот у екосистему и човек и здравље.			

Математика	015/2018	169-172	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Ученици се упознају са појмом скупа, као и са скуповним операцијама. Уче о дељивости бројева, простим и сложеним бројевима, рачунају НЗД и НЗС два или више броја. Упознају се са основним геометријским појмовима – тачка, права и раван. Научиће шта је то угао, као и како да их сабирају и одузимају, рачунски и конструктивно. Добијају знања о разломцима, са којима се први пут сусрећу. Уче како да их упоређују, претварају у децималне бројеве, сабирају, одузимају, множе и деле, да рачунају бројевне изразе, решавају једначине и неједначине. Упознају се са појмовима аритметичка средина, размера, проценти. Уче о осној симетрији.			
Информатика и рачунарство	015/2018	180-184	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
У току ове школске године ученици петог разреда се упознају са основним појмовима и програмима из информатике кроз наставне теме Информационо-комуникациона технологија, Дигитална писменост, Рачунарство, Истраживачки пројекат.			
Техника и технологија	015/2018	177-179	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Ове школске године добили сте нов наставни предмет Техника и технологија који треба да вас упозна са достигнућима технике. Ваши практични радови ће бити реализовани углавном обрадом лако обрадивих материјала као што су папир, картон, дрво, текстил и сл. Због тога је важно да упознате начин њиховог добијања, као и њихова основна својства и начин обраде. Осим тога, учићете о коришћењу енергије Сунца, ветра и воде, понешто о средствима у саобраћају и регулисању саобраћаја. Упознаћете основе техничког цртања и цртати једноставне цртеже на основу којих се израђују различити предмети.			
Ликовна култура	015/2018	153-156	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Наставне теме: УВОД У ЛИКОВНУ КУЛТУРУ, ЛИНИЈА, ОБЛИК, РИТАМ, ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ. На почетку школске године ученици се упознају са основним појмовима ликовне културе и са ликовним елементима. Затим се обрађују различите врсте линија. Линије различитог правца, дебљине, интензитета, смера, облика... После тога се проучава облик као један од битних ликовних елемената. Обрађују се различите врсте облика. Проучавају се природни и вештачки облици. Црта се мртва природа. Код ученика се развија способност уочавања различитих облика, однос величина, перцепција особености посматраних предмета. Кроз проучавање ритма стичу осећај за ритмичко компоновање и распоређивање ликовних елемената. На крају визуелно споразумевање их оспособљава да комуницирају са другим особама користећи одређене ликовне симболе и знакове. Такође да могу да се снађу у великим градовима исправним тумачењем слика и цртежа које су носиоци одређених порука.			
Музичка култура	015/2018	157-163	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Циљ и задаци Општи циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.			

	Остали циљеви и задаци наставе музичке културе су: - оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; - развијање осетљивости за музичке вредности; - неговање способности извођења музике (певање/свирање); - стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; - подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - развијање критичког мишљења; - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; Завод за уапуређивање образовања и васпитања - упознавање занимања музичке струке. Оперативни задаци: Ученици треба да: - певају песме по слуху; - обраде просте и сложене тактове; - усвајају нове елементе музичке писмености; - свирају на дејим музичким инструментима; - изводе дејје, народне и уметничке игре; - импровизују мелодије на задани текст; - упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.			
	Физичко и здравствено васпитање	015/2018	184-191	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	1. Физичке способности: - вежбе за развој снаге, покретљивости, брзине, координације, аеробне издржљивости 2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине: - атлетика: трчање, скакање, бацање - спортска гимнастика: вежбе на тлу, прескоци и скокови, греда, гимнастички полигони 3. Основе тимских спортских игара: - рукомет / мини рукомет - упознавање са одбојком, фудбалом и кошарком			
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Француски језик (други страни језик)	015/2018	193, 207-211 214-217	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	Наставни план и програм јединица које се прате на часовима француског језика у петом разреду подразумевају следеће исходе: - Ученик уме да се поздрави са неким при сусрету и на растанку, да се представи, да представи другове, да говори о особинама људи и ствари - Ученик уме да препозна и опише предмете, да пита некога колико има година, да каже коликонима сам година и када је рођен, да каже шта воли - Ученик уме да опише своју школу, да препозна предмете из учионице, да пита за тачно време и каже колико је сати, да говори о свом распореду, да користи присвојне придеве како би говорио о својим стварима - Ученик уме да опише особе, да представи своју породицу, да говори о свом слободном времену и хобију			

- Ученик уме да опише свој град и кварт у коме живи, да покаже неком пут , да говори о различитим занимањима - Ученик уме да говори о временским приликама и годишњим добрима, да говори о својој националности и пореклу, да каже где живи, да најави пројекте на којима ради			
Верска настава – православни катихизис	011/2016	365-370	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
У 5. разреду из предмета верска настава изучавају се: - дубљи и детаљнији садржаји из Старог завета, - основна учења о настанку религија и њиховим односима, - садржаји из историје Старог века на простору Мале Азије и Месопотамије, - географски садржаји из простора Мале Азије и Месопотамије, - главне поруке старозаветних садржаја: етичка учења, културолошки садржаји, историјски садржаји, религијски садржаји...			
Грађанско васпитање	015/2018	191-193	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа , вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности. По концепцији програми Грађанског васпитања од 5. до 8. рареда су спирални јер се исте четири широке области из разреда у разред развијају : 1. Људска права 2. Демократско друштво 3. Процеси у савременом свету 4. Грађански активизам			

3.2.2. ШЕСТИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 015/2018, страна 269-270

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>)

	Предмет	Број Просветно гласника	Стран а	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик и књижевност	015/2018	271-177	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	Настава се у шестом разреду одвија четири пута недељно према утврђеном распореду. Фонд часова је 144 часа. Ученици из језика обрађују основне појмове из фонетике(гласове и гласовне промене), грађење речи(извођење и слагање). Настављају са обрадом глаголских облика(аорист, имперфекат и плусквамперфекат), врстама заменица које нисмо обрадили у петом разреду(именичке/неличне и придевске). Примењују правописну норму и уче ново(правописна решења у вези са гласовним променама и глаголским облицима). Из књижевности се упознају са народним песмама о Марку Краљевићу и о Косовском боју, песмама о раду. Из ауторске књижевности обрађују словенску митологију, родољубиве и социјалне песме, као и многе приповетке и романи. Обнављају књижевнотеоријске појмове и уче нове, као и нове стилске фигуре(контраст, хиперболу, метафору, словенску антитезу и градацију). Раде домаће задатке и четири школска писмена задатка.			
	Енглески језик (први страни језик)	015/2018	284-289	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	У шестом разреду је планирано 9 наставних тема за обраду.			
	STARTER UNIT Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима. MONEY MATTERS Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/недопадања; усмено и писано изражавање допадања/недопадања. OUR HEROES Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са доживљајима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање доживљаја, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. STRANGE STORIES Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са доживљајима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање доживљаја, догађаја/активности и способности у прошлости. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места.			

AT HOME

Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза. 5. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места.

VISIONS OF THE FUTURE

Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.

6. Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.

Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.

LIFE CHOICES

Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.

7. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

LOOK OUT!

Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.

8. Писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.

HAVING FUN!

Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава и места.

Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.

9. Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.

Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.

Историја

015/2018

309-311

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>

Циљ наставе: Ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава се за комуникацију и изграђује позитиван однос према култури.

Наставне теме:

1. Европа и Средоземље у раном средњем веку
2. Српске земље у раном средњем веку
3. Европа и Средоземље у позном средњем веку
4. Српске земље у позном средњем веку
5. Европа и свет у раном новом веку
6. Српске земље у раном новом веку

Предмет: Историја

Географија	015/2018	311-315	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
------------	----------	---------	---

Из географије ученици шестог разреда треба да научи:

- предмет, поделу и значај друштвене географије: друштвена географија у систему географских наука; фазе у развоју друштвене географије; период дескриптивне и период научне географије.

- Увод у картографију: настанак првих карата и утицај великих географских открића на развој картографије. Математичка основа географске карте: рам карте, ослоне тачке карте, размер, координатна мрежа и картографска пројекција. Картографски метод у картографији: представљање географског садржаја на картама (елементи хидрографије, рељеф, вегетација, пољопривредне културе, насеља, инфраструктурни објекти и комуникације, границе и исписивање назива); развој тематске и дигиталне картографије; ГИС. Подела карата према размеру, садржини и намени: топографске и географске карте. Одлике и фактори демографског развоја: број становника на Земљи; природни прираштај; миграције (узроци, врсте и последице). Распоред становништва на Земљи: екумена и анекумена; области велике густине насељености (старе и нове); области мале густине насељености; низије и приморја као главне области људског насељавања; густина насељености и степен развијености привреде. Структуре становништва: полна и старосна структура; расна структура; народносни састав и раширеност језика; економска структура; културно-образовни ниво светског становништва. Насеља: положај, типови и функције сеоских и градских насеља; Урбанизација као светски друштвено-економски процес: англомерације, конурбације, мегалополиси, субурбанизација.

Основни политичко-географски садржаји и типови држава: политичко-географски елементи државе - територија, географски положај. Друштвено-политичко уређење, главни град, државна граница и међународни економско-политички односи.

Привредно развијени и неразвијени региони и државе у савременом свету: подела држава према степену друштвено-економске развијености и њихов размештај у свету.

Географске одлике Европе: положај, величина, простирање, природне одлике, политичка подела; државно и друштвено уређење; класификација држава према величини територије и укупној популацији и друго.

Биологија	015/2018	323-327	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
-----------	----------	---------	---

Ученици овог разреда настављају своје путовање кроз науку о животу, проширујући своја знања и вештине. Ове године радиће следеће наставне теме: јединство грађе и функције као основа живота, живот у екосистему, наслеђивање и еволуција, порекло и разноврсност живота, човек и здравље.

Математика	015/2018	319-323	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Своје знање о скупу природних бројева проширују на скуп целих бројева, решавају бројевне изразе у скупу целих бројева. Упознају се са негативним разломцима и тако откривају скуп рационалних бројева. Решавају бројевне изразе, једначине и неједначине у скупу рационалних бројева. Продубљују знања о троуглу, уче да их конструишу. Уче о подударности троуглова. Упознају се са најпознатијим четвороугловима и њиховим својствима. Уче како да их конструишу. Проширују знање о површини троуглова и четвороуглова.			
Физика	015/2018	316-319	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
У току ове школске године ученици шестог разреда се упознају са основним појмовима и законима из физике кроз наставне теме Увод у физику, Кретање, Сила, Мерење, Маса и густина, Притисак.			
Информатика и рачунарство	003/2018	3-7	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=57bda1cd-4eff-4ab3-9f0c-561ad2c01766
У току ове школске године ученици осмог разреда проширују своја усвојена знања и уче нове програмске језике кроз наставне теме Информационо-комуникационе технологије, Дигитална писменост, Рачунарство, Истраживачки рад.			
Техника и технологија	003/2018	1-3	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=57bda1cd-4eff-4ab3-9f0c-561ad2c01766
У шестом разреду вас чека много интересантних области. У оквиру теме Увод у архитектуру и грађевинарство упознаћете део пута који је цивилизација прошла у развоју градитељства од праисторије до данас. Научићете основне елементе грађевинског објекта, системе градње, да читате и цртате једноставније техничке цртеже који се користе у грађевинарству (Техничко цртање и планови у грађевинарству). Поред вештине употребе прибора за цртање, у оквиру теме Информатичке технологије, упознаћете и начине коришћења рачунара и одговарајућих програма (софтвера) у техничком цртању. Упознаћете разне врсте грађевинског материјала: конструктивне, везивне, изолационе, материјале за облагање и инсталационе материјале, начин њиховог добијања и употребе (Грађевински материјали). У делу Енергетика упознаћете мере за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству. Тежиште је стављено на штедњу енергије разним мерама, а пре свега изолацијом зидова, прозора, крова и тавана, изолацијом подова. У делу Техничка средства у грађевинарству упознаћете најзначајније машине и алате за извођење грађевинских радова. Оне машине, за које се определите, можете моделовати у делу програма Конструкторско моделовање (модули). Веома интересно и корисно поглавље Култура становања омогућиће вам да упознате нека правила уређења стана, али и да уз помоћ рачунара и одговарајућих програма „уредите“ стан. У поглављу Техничка средства у пољопривреди упознаћете се са техничким средствима која су људи користили кроз историју, а нарочито она која се употребљавају у модерној производњи.			
Ликовна култура	015/2018	303-305	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Наставне теме: БОЈА, БОЈА И СВЕТЛИНА, ТЕКСТУРА, СВЕТ У ОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА, КОМУНИКАЦИЈА, ПРОСТОР.			

У шестом разреду се систематски кроз различите задатке обрађује боја. Ученици уче различите поделе боја. На основне и изведене. На контрасне и хармоничне. На топле и хладне. На хроматске и ахроматске. Затим се вежбају да уочавају тонске разлике у оквиру сваке боје посебно. Уочавају како у зависности од осветљеност боје изгледају другачије, светлије или тамније. Текстура је такође један од ликовних елемена који доприноси лепоти и квалитету рада. Кроз тему „Свет уобразиље у ликовним делима“ развијају своју машту имагинацију и креативност. Они уче да комуницирају својим радовима и да преносе своје идеје и ставове другим особама користећи ликовни језик. На крају школске године се обрађује простор. Треба да науче да праве разлику између дводимензионалних (површинских) и тродимензионалних облика.

Музичка
култура

015/2018

305-309

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>

Циљ и задаци

Циљ:

- развијање интересовања за музичку културу;
- развијање музикалности и креативности;
- неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима;
- упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- припремање програма за културну и јавну делатност школе;
- упознавање занимања музичке струке.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају основне појмове из музичке писмености;
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Извођење музике

Певање, свирање и основе музичке писмености

Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора.

На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајућих пауза; обрада осминске триоле и синкопе).

Кроз обраду песама упознати F-dur, D-dur и d-moll лествицу.

Слушање музике

Слушати вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Завод за унапређивање образовања и васпитања

	Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати им изглед и могућности инструмента. Стварање музике Подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовање дијалога на инструментима Орфовог инструментарија. Стварање дечјих песама.		
	Физичко и здравствено васпитање	003/2018	8-14 http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=57bda1cd-4eff-4ab3-9f0c-561ad2c01766
	1. Физичке способности: - вежбе за развој снаге, покретљивости, брзине, координације, аеробне издржљивости 2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине: - атлетика: трчање, скакање, бацање - спортска гимнастика: вежбе на тлу, прескоци и скокови, греда, гимнастички полигони 3. Основе тимских спортских игара: - кошарка - рукомет, фудбал, одбојка		
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Француски језик (други страни језик)	015/2018	330-331 342-344 http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
	Наставни план и програм јединица које се прате на часовима француског језика у шестом разреду подразумевају следеће исходе: - Ученик уме да постави питања и да своје мишљење о нечијем стилу облачења, да изрази своје намере и могућности, да пита за дозволу неку, да постависложена питања, да најави шта ће радити - Ученик уме да опише свакодневне активности, да опише своју собу и делове куће, да изврши компарацију људи или предмета, да да прецизна упутства извршења неке радње - Ученик уме да изрази своју присвојност, да предложи неку активност, да је прихвати или одбије, да каже којим се спортом бави - Ученик уме да разговара о намирницама и храни, да прича о својим личним плановима у будућности, да изрази количину нечега, да купи нешто и пита за цену, да се љубазно обрати некоме или нешто затражи - Ученик уме да именује и препозна детаље из сеоске средине, да изрази оно што зна тј не зна да ради, да да негативан одговор, да објасни нешто што се догодило у прошлости - Ученик уме да говори о врстама транспорта, да изрази жаљење у вези нечега, да каже какве су временске прилике, да изрази своја осећања или физичку бол		
	Верска настава – православни катихизис	011/2016	411-415 https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 6. разреду из предмета верска настава изучавају се: - дубљи и детаљнији садржаји из Новог завета, - главне поруке новозаветних садржаја, - главне поруке проповеди Исуса Христа: етичка учења, историјски садржаји, религијски садржаји, географски садржаји, културолошки садржаји...		

- односи између Старог и Новог завета у Библији.			
Грађанско васпитање	015/2018	328-330	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a
Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа , вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности. По концепцији програми Грађанског васпитања од 5. до 8. разреда су спирални јер се исте четири широке области из разреда у разред развијају : 1. Људска права 2. Демократско друштво 3. Процеси у савременом свету 4. Грађански активизам			

3.2.3. СЕДМИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 005/2019, страна 61-62

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик и књижевност	005/2019	62-68	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Настава се у седмом разреду одвија четири пута недељно према утврђеном распореду. Фонд часова је 144 часа. Ученици из језика настављају са учењем неличних и личних глаголских облика(императив, потенцијал, футур 2. , глаголски прилози и придеви). Уче и непроменљиве речи(везнике, узвике и речце) и обнављају све до сада научене врсте речи. Из синтаксе раде све врсте синтагми(именичку, придевску, прилошку и глаголску), обнављају службу речи и уче апозицију и апозитив. Затим уче независносложене реченице, као и свих десет врста зависнослужених реченица. Упознају основне појмове из конгруенције као и акценатску норму. Примењују правописну норму, уче како се пишу скраћенице, полусложенице и употребу појединих интерпункцијских знакова. Из књижевности поред домаће лектире обрађују дела о Светом Сави, песме о покосовским јунацима, песме о хајдучима и ускоцима. Из ауторске књижевности обрађују приповетке, романе, бајке и поједине описне, љубавне и мисаоне песме. Уче нове стилске фигуре(метафору, алегорију...) Ученици раде домаће задатке као и четири школска писмена задатка.			
	Енглески језик (први страни језик)	005/2019	77-84	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	У седмом разреду је планирано 9 наставних тема за обраду.			
	STARTER UNIT 1. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима. EXTREME LIVING 2. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра. Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања. A BALANCING ACT 3. Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза. ART ALL AROUND US 4. Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање			

позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).

Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.

ADVENTURE

- Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност;
5. прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања или изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).

LET'S TALK

- Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
- 6.

FEARS

- Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
7. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.

SCHOOL LIFE

- Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавања слагања и неслагања.
- 8.

GREEN PLANET

- Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу,
9. изражавање извињења и захвалности.
- Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.

Историја	005/2019	110-112	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
----------	----------	---------	---

Циљ наставе: Ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад ,оспособљава се за комуникацију и и изграђује позитиван однос према култури.

Наставне теме

1. Европа и свет на почетку индустријског доба

2. Српска револуција
3. Србија и Црна Гора од средине XVIII до средине XIX века
4. Европа и свет у другој половини XIX века
5. Српске државе и народ у другој половини XIX века
6. Српски народ и свет на почетку XX века и у Великом рату

Географија	005/2019	113-117	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
------------	----------	---------	---

Ученик треба да појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

проналази на карти државе проучаване регије и именује их;

приказује на некој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно-историјске споменике;

препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену регију;

анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;

проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;

укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;

тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама;

открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;

анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;

истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;

Биологија	005/2019	123-128	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
-----------	----------	---------	---

Ученици овог разреда су већ искусни биолози који ће ове године научити још много тога о живописном свету живих бића, али и много важних ствари које ће им помоћи да формирају ставове о биолошким темама које сусрећу у свакодневном животу. Ове године радиће следеће наставне теме: наслеђивање и еволуција, јединство грађе и функције као основ живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље.

Математика	005/2019	120-123	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
Обнављамо знање о рационалним бројевима, посебно истичући особине њиховог децималног записа. Бавимо се особинама квадрата природних и рационалних бројева. Уводимо појам ирационалног и реалног броја. Разматрамо децимални запис реалних бројева и њихове приближне вредности. Уводимо појам интервала и дефиницију апсолутне вредности проширујемо на реалне бројеве. Уводимо појам квадратног корена. Разматрамо особине рачунских операција у скупу реалних бројева. Уводимо појам функције директне пропорционалности и цртамо њен график у координатном систему. Уводимо појам продужене пропорције и указујемо на њену примену.			
Информатика и рачунарство	005/2019	135-140	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
У току ове школске године ученици осмог разреда проширују своја усвојена знања и уче нове програмске језике кроз наставне теме Информационо-комуникационе технологије, Дигитална писменост, Рачунарство, Истраживачки рад.			
Техника и технологија	005/2019	133-135	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
Садржаја градива 7. разреда односи се на област машинства са посебним освртом на њену примену у свакодневном животу. Тема Увод у машинство обухвата расположиве ресурсе на Земљи и њихово коришћење као и појам и значај машина. Техничко цртање у машинству односи се на специфичности машинског техничког цртања. Такође је приказан алгоритам од идеје до реализације обухватајући основне фазе настанка нове конструкције: од идеје до израде техничке документације. У делу Информатичке технологије научићете да цртате на рачунару и упознаћете могућности управљања моделима помоћу рачунара. Технологија материјала дата је у информативном смислу са нагласком на механичка испитивања материјала. Мерење и контрола омогућава практично сазнавање коришћења мерних средстава. Технологија обраде материјала углавном се односи на метале. Детаљније су обрађене само области које су практично потребне при реализацији модела: бушење, резање навоја, спајање и др. У одељку Машине и механизми дат је преглед основних елемената машина и механизма и њихова основна примена, затим машине за спољашњи и унутрашњи транспорт. Роботика обухвата основне појмове о роботима и њиховом значају за будућност човека. У теми Енергетика упознаћете машинске погонске машине и моторе.			
Ликовна култура	005/2019	103-105	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
Наставне теме: ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА, КОМУНИКАЦИЈА, УМЕТНОСТ ОКО НАС У седмом разреду акценат је на простору и композицији. Компоновати значи распоређивати ликовне елементе на један интересантан начин на некој површини или у неком простору. Наставља се комуникација коришћењем слика и симбола. Ученици се уче да уочавају уметност у свом окружењу. У својој кући, на улици, у граду, музеју, галерији...			
Музичка култура	005/2019	106-110	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
Циљ и задаци			

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да

- упознавају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха
- развију музикалност и креативност
- негују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
- стицање знања о музици различитих епоха
- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце
- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 - на примерима народних песама)
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Упознавање музике различитих епоха и извођење музике

Праисторија

Обрада следећих тема: порекло и улога музике у првобитном друштву; изражајна средства музике - примери мелодија и ритмова; настанак првих инструмената (ударалки, дувачких, жичаних).

Певање и свирање примера у комбинацији са покретом. Обрада појма импровизација.

Античка епоха

Музика првих цивилизација - Месопотамија, Египат, Индија и Кина (појмови класног раслојавања и професионалне музике, функција музике у друштву). Упознавање пентатонике кроз извођење примера и упознавање специфичног инструментарија. Античка Грчка - музика и мит, инструменти и видови музицирања (дитирамб и грчка трагедија, хорско певање, концертна надметања).

Средњи век

Музика и хришћанство. Музичка основа хришћанске музике. Појава осмогласника и грегоријанског корала. Њихова даља музичка надоградња и развој црквених музичких

облика у уметничке. Видови извођења вокалне музике: солистичко, хорско, антифоно и респонзоријално певање, канон. Појава оргуља у Европи. Инструменти у световном музицирању: дувачки, жичани, удараљке. Улога плеса. Завод за унапређивање образовања и васпитања

Облици црквеног певања код православних народа: литургија и њени делови, врсте црквених песама: химна, тропар, стихира, ирмос. Развој средњовековне музике на Западу: рађање вишегласја. Миса.

Извођење примера.

Ренесанса

Световна и духовна музика. Појмови хомофоније и полифоније. Облици: мадригал, шансон, миса, мотет.

Барок

Развој инструмената (породица виолина, породице дрвених и лимених дувачких инструмената, инструменти с диркама). Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата, пасија). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Облици: свита, концерт, фуга.

Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл.

Слушање и извођење једноставних музичких примера. Примери двогласног извођења.

Класицизам

Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике: опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика.

Клавир. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен.

Слушање и извођење једноставних музичких примера.

Музика на тлу Србије

Праисторијска налазишта и антички споменици на тлу Србије. Народна музика и обичаји. Развој црквене музике од XII до XVIII века (утицаји византијске музике и стварање српске црквене музике, духовни центри у турском периоду, развој музике после Велике сеобе).

Основе музичке писмености

- Обнављање и обрада нових појмова из музичке писмености: мелодијски мол, акорди на главним ступњевима (на примеру Це-дура), каденца, мешовити тактови.

Стварање музике

- Подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима.

- Стварање децих композиција.

Физичко и здравствено васпитање	005/2019	140-147	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
---------------------------------	----------	---------	---

1. Физичке способности:

- вежбе за развој снаге, покретљивости, брзине, координације, аеробне издржљивости

2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине:

- атлетика: трчање, скакање, бацање

- спортска гимнастика: вежбе на тлу, прескоци и скокови, греда, гимнастички полигони

3. Основе тимских спортских игара:

- одбојка

- фудсал, рукомет, кошарка

4. Плес и ритмика:

- вежбе са вијачом, обручем, лоптом

- народна кола, валцер

5. Физичка и здравствена култура:

- утицај вежбања на организам

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	- здравствено хигијенске мере - исхрана			
	Физика	005/2019	117-120	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	У току ове школске године ученици седмог разреда се надовезују на усвојена знања из шестог разреда и проширују их кроз изучавање нових физичких величина везаних за те наставне јединице. Такође се упознају са новим појмовима и законима из физике кроз наставне теме Сила и кретање, Кретање под утицајем Земљине теже, Равнотежа тела, Механички рад и енергија, Топлотне појаве.			
	Хемија	005/2019	129-132	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Ученици 7.разреда ће се ове године упознати са хемијском лабораторијом посуђем и прибором,хемијским симболима и Периодним системом елемената,честицама,променама.Научиће да пишу хемијске реакције и раде хемијска израчунавања.			
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Француски језик (други страни језик)	005/2019	150-151 163-165	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Наставни план и програм јединица које се прате на часовима француског језика у седмом разреду подразумевају следеће исходе: - Ученик уме да опише свој карактер, да изрази захвалност, да опише своја интересовања, да прича о свом хороскопском знаку - Ученик уме да прича о проблемима везаним за заштиту животне средине, да издаје наредбе - Ученик уме да опише догађаје који ће се десити у будућности, да опише навике из прошлости - Ученик уме да да препоруку, савет			
	Верска настава – православни катихизис	011/2016	462-466	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 7. разреду из предмета верска настава изучавају се: - процеси сазнавања код људи, - историјски и теолошки садржаји о Васељенским саборима, - културолошки и религијски садржаји црквеног живота: крштења, Литургије, исповести, венчања, монаштва... - садржаји из историје Србије: Тирило и Методије, Свети Сава и Немањићи. - српски обичаји у вези са славом, - основи хришћанске архитектуре.			
	Грађанско васпитање	005/2019	148-149	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1
	Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа , вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.			

	По концепцији програми Грађанског васпитања од 5. до 8. разреда су спирални јер се исте четири широке области из разреда у разред развијају :
--	--

- | | |
|--|---|
| | <ol style="list-style-type: none">1. Људска права2. Демократско друштво3. Процеси у савременом свету4. Грађански активизам |
|--|---|

3.2.4. ОСМИ РАЗРЕД

Програм наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања налази се у Просветном гласнику број 011/2019, страна 61-62

(<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c>)

	Предмет	Број Просветног гласника	Страна	Линк
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Српски језик и књижевност	011/2019	63-70	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Настава се у осмом разреду одвија четири пута недељно према утврђеном распореду. Фонд часова је 136 часова. Из језика у осмом разреду се учи о појму и настанку језика, језику као средству комуникације. Упознају се са комплетном историјом језика, животом и радом Вука Стефановића Карацића, као и са дијалектологијом. Градиво из свих претходних разреда се сада систематизује и утврђује (правопис, интерпункција...). Из књижевности се ученици упознају са новим делима везаним за Први српски устанак, Први светски рат и Други светски рат. Упознају се и са новим књижевнонаучним врстама и стилским фигурама(метонимијом, сарказмом, асонанцом, иронијом...)Обнављају све књижевнотеоријске појмове. Ученици раде домаће задатке као и четири школска писмена задатка.			
	Енглески језик (први страни језик)	011/2019	78-85	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	У осмом разреду је планирано 9 наставних тема за обраду.			
	STARTER UNIT 1. Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на представљање; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима. TRENDS Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра. 2. Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности. Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/ недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања. A HELPING HAND Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање и тражење упутстава. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа. 3. Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.			

YOUNG ACHIEVERS

Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.

4. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

FABULOUS FOOD

Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.

- 5.

STUFF WE LIKE

Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

- 6.

Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.

CELEBRATE IN STYLE

Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге и савете; усмено и писано договарање у вези са предлозима и учешћем у заједничким активностима; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се договарају заједничке активности; прихватање/ одбијање предлога и савета, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости, и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образлагање спремности за прихватање предлога и савета, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл).

- 7.

Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу; изражавање извињења и захвалности.

WEIRD AND WONDERFUL

Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава, места из искуственог света и фикционалног спектра.

8. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.

RIGHT OR WRONG?

Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

- 9.

Историја	011/2019	117-120	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
----------	----------	---------	---

Циљ наставе: Ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава се за комуникацију и изграђује позитиван однос према култури.

Наставне теме:

1. Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата
2. Други светски рат

3 .Свет,Европа и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата 4. Свет,Европа ,Српска држава и народ у савременим процесима			
Географија	011/2019	120-123	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
– Ученици одређују географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; - анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије – класификују облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализирају утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификују и описују својства водних објеката користећи карту Србије; – израђују и анализирају графичке приказе структура становништва; – објашњавају утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – описују репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти. – објашњавају утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.			
Биологија	011/2019	130-135	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Ученици овог разреда заокружиће своје знање из биологије и постаће потпуно спремни да разумеју биолошке процесе који се дешавају у нама и свуда око нас. Ове године радиће следеће наставне теме: јединство грађе и функције као основа живота, човек и здравље, порекло и разноврсност живота, наслеђивање и еволуција и живот у екосистему.			
Математика	011/2019	127-130	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Уводимо појам пропорционалност дужи. Упознајемо се са Талесовом теоремом и њеној примени у конструкцијама. Уводимо појам сличност троуглова, учимо ставове сличности и примену сличности троуглова. Продубљујемо знање о основним геометријским појмовима, упознајемо се са ортогоналном пројекцијом. Проширујемо знање о линеарним једначинама и неједначинама са једном непознатом, учимо како се решава систем две линеарне једначине са две непознате. Упознајемо се са линеарном функцијом, испитујемо ток и цртамо график. Проучавамо призму, пирамиду, ваљак, купу и лопту, учимо како се израчунава њихова површина и запремина.			
Информатика и рачунарство	011/2019	143-150	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
У току ове школске године ученици осмог разреда проширују своја усвојена знања и уче нове програмске језике кроз наставне теме Информационо-комуникациона технологија, Дигитална писменост, Рачунарство, Истраживачки пројекат.			

Техника и технологија	011/2019	140-142	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Садржаја градива 8. разреда односи се на област информатичких технологија, електротехнике и електронике. Прва тема – Информатичке технологије обухвата структуру и конфигурацију рачунарског система, примену рачунара, рачунарске мреже и интернет, основи програмирања, израда техничке документације у електротехници и рачунарска симулација електронских кола. Тема Електротехнички материјали и инсталације обухвата стандардне електроинсталационе елементе, електроинсталациони прибор, струјна кола и мере заштите од електричне струје. Тема Електричне машине и уређаји односи се на трансформацију, производњу, преношење и рационално коришћење електричне енергије и електротехничке апарате и уређаје у домаћинству. Дигитална електроника обухвата електронске компоненте, основну структуру рачунара и дигиталне телекомуникације. Посебно је обухваћен широко примењени систем из области дигиталних телекомуникација као што су GPS, интернет, мобилна телефонија и кабловска телевизија. У одељку „Од идеје до реализације“ где је, осим основа моделирања у електротехници дат алгоритам реализације модела струјних и електронских кола, са посебним освртом на стваралаштво у примени истраживачког ланца Експеримент–Симулација–Израда модела са великим бројем инструктивних примера.			
Ликовна култура	011/2019	109-112	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Наставне теме: КОМПОЗИЦИЈА, РИТАМ, ГРАДАЦИЈА И КОНТРАСТ, ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА, КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА, СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА, НАСЛЕЂЕ. У оквиру композиције ученици се уче да распоређују ликовне елементе у неком простору или на некој равној површини. Кроз различите задатке развијају своју креативност. Проучавањем уметничких слика и личним радом стичу искуство са градацијом и контрастима. Кроз различите задатке из области вајарства могу да осете конкретан материјал и простор. Могу да развијају тактилну димензију своје личности. Такође су у могућности да сами креирају своју композицију са фантастичним садржајем. Да развијају своју имажинацију и машту. Слободно могу да компонују попут Џексона Полака и Василија Кандинског. Да стекну мало дубље искуство у ликовној комуникацији преко израде плаката, грба, заштитног знака. Такође се говори и о значајним епохама у развоју историје уметности. Уче да препознају дела појединих познатих уметника.			
Музичка култура	011/2019	112-117	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Циљ и задаци Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да - упознају мучке културе путем обраде тема повезаних са музиком различитих епоха; - развију музикалност и креативност; - негују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.			

Задаци наставе музичке културе су следећи:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
- стицање знања о музици различитих епоха
- стицање знања о музици различитих епоха;
- развијање способности извођења музике (певање/свирање);
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- даље упознавање изражајних средстава музичке уметности;
- оформити и неговати рад школског ансамбла.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Упознавање музике различитих епоха и извођење музике

Примењивати стечена знања о музици различитих епоха кроз музичке примере.

Основе музичке писмености

Стечена знања из музичке културе проширивати и примењивати на примерима за певање и свирање.

Стварање музике

- Подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима.
- Стварање дечјих композиција.

Физичко и здравствено васпитање	011/2019	150-158	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
---------------------------------	----------	---------	---

1. Физичке способности:

- вежбе за развој снаге, покретљивости, брзине, координације, аеробне издржљивости

2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине:

- атлетика: трчање, скакање, бацање
- спортска гимнастика: вежбе на тлу, прескоци и скокови, греда, гимнастички полигони

3. Основе тимских спортских игара:

- фудсал, рукомет, кошарка

4. Плес и ритмика:

- вежбе са вијачом, обручем, лоптом
- народна кола, валцер

5. Физичка и здравствена култура:

- утицај вежбања на организам
- здравствено хигијенске мере
- исхрана

Физика	011/2019	124-127	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
--------	----------	---------	---

У току ове школске године ученици осмог разреда се упознају са новим појмовима и законима из физике кроз наставне теме Осцилаторно и таласно кретање, Светлосне појаве, Електрично поље, Електрична струја, Магнетно поље, Елементи атомске и нуклеарне физике, Физика и савремени свет.

Хемија	011/2019	135-139	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
--------	----------	---------	---

	Ученици 8.разреда ће ове године научити примену ,физичка и хемијска својства ,метала,неметала соли,угљоводоника,алкохола као и биолошки важнихорганских једињења у свакодневном животу;научиће да пишу формуле једињења на основу назива,као и једначине хемијских реакција сагоревања,адиције,супституције.Израчуна масу и количину супстанце користећи пропорције.			
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Француски језик (други страни језик)	011/2019	160-161 178-182	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
	Наставни план и програм јединица које се прате на часовима француског језика у осмом разреду подразумевају следеће исходе: - Ученик уме да искаже узрок дешавања неке радње, да изрази своја осећања и емоције - Ученик уме да се снађе у простору, да прича о свом будућем опредељењу - Ученик уме да користи форме индиректног говора			
	Верска настава – православни катихизис	011/2016	506-510	https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=bdb11f3d-d5ec-46f4-a082-b933535ee716
	У 8. разреду из предмета верска настава изучавају се: - филозофско учење о човеку као бићу заједнице и његовим односима са другим људима: љубав, грех, слобода... - садржаји о врлинама и позитивном односу према другим људима, - основни елементи Литургије и молитава у Цркви, - основи хришћанске уметности.			
	Грађанско васпитање	011/2019	158-160	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c
Циљ учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа , вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности. По концепцији програми Грађанског васпитања од 5. до 8. рареда су спирални јер се исте четири широке области из разреда у разред развијају : 1. Људска права 2. Демократско друштво 3. Процеси у савременом свету 4. Грађански активизам				

4. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Допунска настава предвиђа се у оним случајевима када ученици повремено или стално имају потешкоће у савлађивању садржаја у редовној настави. Овај вид образовно-васпитног рада организује се по разредима, у односу на стручне области. Циљ који допунска настава има првенствено се односи на проверу знања стеченог у претходном школовању и његовом поступном повезивању са градивом које се обрађује у редовној настави, тако да се ученицима који имају потешкоће да њиме овладају пружа допунско знање, неопходно за праћење редовне наставе. План допунске наставе појединачних наставних предмета саставни је део годишњег плана рада школе, сачињавају га и доносе стручни активи и подразумева то да се њиме заступају управо оне наставне области које ученици слабијих способности приметно теже савлађују или наставне области за чије је остваривање у настави потребан већи број часова од предвиђеног. Одликује се настојањем да се наставно градиво што више поједностави и прилагоди појединачним потребама ученика код којих се потреба за овим видом образовно-васпитног рада јави. Допунска настава се остварује кроз часове подршке ученицима у учењу.

Додатна настава јесте онај облик образовно-васпитног рада који се организује за ученике који упадљиво показују веће занимање за поједине наставне предмете и постижу значајно боље резултате у редовној настави, са циљем да се продубе и прошире постојећа и пруже им се додатна знања, која план и програм редовне наставе не предвиђа. Овај вид образовно-васпитног рада организује се по разредима, а остварује по програмима и плановима додатне наставе за појединачне наставне предмете, који су саставни део годишњег плана рада школе. Одржавањем додатне наставе настоји се да се она повеже са кључним областима професионалне оријентације, поготову код ученика завршних разреда, будући да то представља битан облик припреме за упис на више школе и факултете. Додатна настава се остварује кроз часове подршке ученицима у учењу.

5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

ЦИЉ: Унапређење активности школе у циљу подизања нивоа свести о култури ученика, родитеља и свих запослених

ЗАДАТАК: Развити код деце интересовање и креативност за културна дешавања у школи

Програм културних активности школе			
Месец	Активност	Носиоци активности	Начин праћења
СЕПТЕМБАР	Приредба за почетак школске године „Добродошли, прваци“	Ученици, хор и оркестар, наставник музичке културе	Панои, ликовни радови ученика
	Обележавање светског дана писмености 8. септембра	Наставник српског језика	Изложба децјих радова, сајт школе
	Са Мокрањцем кроз музику нашег народа - концерт	Наставник музичке културе	Фотогарафије, видео запис
	Обележавање светског дана језика	Наставници енглеског и француског језика	
ОКТОБАР	Дечја недеља: ✓ Дружимо се, песници са песницима ✓ Квиз опште културе	Наставник српског језика, ученички парламент, наставник историје	Фото и видео запис, сајт школе
	Посета луткарском позоришту	Наставник ликовне културе, ученици 5-8. разреда	
НОВЕМБАР	„Мој учитељ“, „Најлепши школски тренуци“ Обележавање Дана просветних радника кроз изложбу ликовних и литерарних радова	Наставници српског језика и ликовне културе, чланови ликовне секције	Изложба радова, фото и видео запис, сајт Писани радови ученика на часу српског језика
	Етно изложба – фолклорно и изворно стваралаштво нашег краја	Наставници музичке културе, историје и географије	

	Обележавање рођења Вука Караџића изложбом Речника мога краја и презентацијом панoa о животу Вука Караџића	Наставник српског језика	
	Толериши, разлике бриши. Израда панoa на тему о толеранцији	Наставник грађанског васпитања	
	Позоришна представа у Народном позоришту за ученике 7. и 8. разреда	Одељенске старешине	
ДЕЦЕМБАР	Посета Сајму књига	Одељенске старешине	Извештај одељењског старешине, Изложба, фото и видео запис, сајт школе
	Конкурс и изложба радова ученика Моја омиљена књига (Јунак мог детињства или Илуструј корице књиге)	Наставник ликовне културе	
	Изложба честитки	Наставник ликовне културе	
	Украсимо нашу јелку	Ученички парламент, чланови ликовне секције	
ЈАНУАР	Светосавски дани (изложба ликовних радова ученика, литерарни радови)	Наставници ликовне културе, српског језика, историје и вероучитељ	Изложба, фото и видео запис, сајт школе
	Светосавска приредба	Наставници ликовне културе, српског језика, историје и вероучитељ, чланови драмско-рецитаторске секције, хор и оркестар	
	Предавање: Сећање на Холокауст	Наставник историје	
ФЕБРУАР	Изложба Најлепша љубавна порука	Ученички парламент, наставник енглеског језика	фото и видео запис, сајт школе
	Смотра рецитатора наше школе	Наставник српског језика	
	Обележавање Дана државности	Наставник грађанског васпитања	
МАРТ	Посета луткарском или народном позоришту	Одељенске старешине	

	Осмомартовска приредба Песма мајци на дар	Наставници српског језика, ликовне и музичке културе, хор	Извештај ос, фото и видео запис, сајт школе часопис
	Приредба поводом обележавања Дана школе	Ученички парламент, чланови драмско-рецитаторске секције,	
	Школски часопис Радозналко	Наставник информатике, редакција часописа	
АПРИЛ	Сусрети са песницима нашег краја У загрљају пролећа Наша песничка радионица Украсти песничко перо	Наставник српског језика, драмско-рецитаторска секција	фото и видео запис, сајт школе
	Васкршња изложба Најлепше јаје	Наставник ликовне културе, чланови ликовне секције, ученици 5-8. разреда	
МАЈ	Посета луткарском, народном позоришту и библиотеци	Одељенске старешине	фото и видео запис, сајт школе часопис изложба
	Најлепше речи мога језика (изложба ученичких радова)	Наставници ликовне културе и српског језика, чланови ликовне секције	
ЈУН	Прослава Другарске вечери након завршетка другог циклуса образовања	Наставници школе, ученици 8. разреда	фото и видео запис, сајт школе

6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

ЦИЉ: Развијање свести ученика за веће интересовање за бављење спортом

ЗАДАТАК: Побољшање здравља и правилан физички и психички развој деце

Недеља школског спорта: „Боримо се фер-плеј у спорту и међу навијачима“

Садржај рада/ Активности	Време реализације	Сарадници и извршиоци
Фудбал	Октобар У оквиру Дечје недеље	Ученици школе Наставници у сарадњи са осталим радницима школе Родитељи ученика Гости из лок.самоуправе Гости, наставници и ученици из других школа у окружењу
Пикадо	Октобар У оквиру Дечје недеље	Ученици школе Наставници у сарадњи са осталим радницима школе Родитељи и представници месне заједнице ученика Гости, наставници и ученици из других школа у окружењу
Трчање у цаковима	Октобар У оквиру Дечје недеље	Ученици свих разреда Учитељи Наставник физичког васпитања Родитељи
Мали фудбал	Март 2021.	Ученици 5.-8.разреда Ученици других школа у спортским сусретима поводом Дана школе по традицији
Гађамо мету- Пикадо	Март 2021.	Ученици 5.-8.разреда Ученици других школа у спортским сусретима поводом Дана школе по традицији
Навлачење конопца	Март 2021.	Ученици Наставници Родитељи
Штафетне игре	Март 2021.	Ученици 1.-4.разреда Проф.разредне наставе Родитељи
Такмичење у ЛИМБО денсу	Март 2021.	Ученици 1.-4.разреда Проф.разредне наставе Родитељи

7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Програмом заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања ОШ „Бранко Радичевић“ Габровац одређују се мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење ученика и свих запослених у школи. Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања израђен је на основу Правилника о протоколу поступању у установи на одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 72/09), Приручника за примену посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања (Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Београд, 2007. године). Програм заштите израђен је и на основу анализе стања безбедности ученика у школи, (истраживање о присутности насиља у школи).

Задаци Тима:

1. припрема програм заштите;
2. информисе децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
3. учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
4. предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
5. учествује у изради планова заштите ученика;
6. укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
7. прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору;
8. сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
9. води и чува документацију;
10. извештава наставничко веће.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА НАСИЉЕ ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ И ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику (у даљем тексту: родитељ); детета и ученика према другом детету и ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику и према запосленом.

Насиље и злостављање може да се јави као физичко, психичко (емоционално) и социјално.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију детета и ученика, електронско насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно институција чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у намоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације. Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, чествовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психеоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања (интервенисања) установа у ситуацијама насиља и злостављања када су актери деца, односно ученици (дете – дете, ученик – ученик, дете и ученик – запослени). Исти облици насиља, злостављања и занемаривања могу да се појаве на више нивоа, али се разликују у интензитету, степену ризика, учесталости, последицама и учесницима.

Први ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање”.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито, неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом.

Други ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су, нарочито: оглашање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

Трећи ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су, нарочито: снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија.

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу, по правилу, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, установа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина, у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На трећем нивоу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и међусобно усклађују активности.

Информације о насиљу, злостављању и занемаривању од ученика прикупља, по правилу, психолог, педагог, односно друго задужено лице у установи - одељењски старешина или члан тима за заштиту.

УНУТРАШЊА МРЕЖА ЗАШТИТЕ

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе.

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- дежура у складу са распоредом;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите детета (реагује одмах) у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија;
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информише родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира случај и води документацију; по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПСИХОЛОГ, ПЕДАГОГ

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- дежура;
- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

УЧЕНИЦИ, ДЕЦА

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују у мерама заштите.

СПОЉАШНА МРЕЖА ЗАШТИТЕ

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

- Центар за социјални рад
- МУП
- Дечји диспанзер
- Дом здравља
- Развојно саветовалиште
- Школска управа
- Локална самоуправа.

ЦИЉ ПРОГРАМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Општи циљ Програма је унапређивање квалитета живота ученика применом:

- **Мера превенције** за стварање безбедне средине за живот и рад ученика, активности школе у циљу спречавања насиља и праћење ефекта превенције;
- **Мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама мере које се предузимају кад се насиље догоди, процедуре, улоге и одговорности.

Специфични циљеви програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања:

- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад школе за препознавање насиља
- Дефинисање поступака и процедура за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.
- Организовање обука, разговора, трибина о безбедности и заштити ученика од насиља
- Дефинисање правила понашања и последице кршења правила
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља
- Саветодавни рад са ученицима са циљем превенције и ублажавања последица насиља
- Умрежавање и сарадња свих кључних носилаца превенције насиља.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Програм и активности превенције омогућавају:

- Благовремено уочавање потенцијалног насиља и оклањање ризика;
- Припрему за адекватно реаговање уколико се насиље догоди;
- Свеобухватну ресоцијализацију учесника у насиљу.

Сви запослени, родитељи ученика и ученици треба да препознају потенцијалне изворе и узроке насиља и да превентивним активностима доприносе њиховом смањењу.

Специфични циљеви у превенцији

1. Подстицање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
2. Укључивање свих интересних група (ученици, наставници, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директор, родитељи, старатељи, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције;
3. Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља;

4. Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља;
5. Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља;
6. Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља;
7. Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду;
8. Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина;
9. Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора;
10. Унапређивање компетенција наставног (стручно усавршавање) и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања;
11. Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи;
12. Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу.

Задаци Школског тима у области превенције:

- Упознавање наставника, родитеља ученика и запослених у школи са правном регулативом, општим и посебним протоколом, правилником о поступању када се насиље десило,
- Усклађивање постојећих подзаконских аката установе;
- Израда Програма за заштиту деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности);
- Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака;
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности;
- Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавања конфликта;
- Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ученика од насиља;
- Дефинисање правила понашања и последица кршења правила;
- Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља;
- Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, школски одбор, ученички парламент, одељењско веће, наставничко веће).

Превентивне активности треба да допринесу да ученици:

- прихвате и науче вештине потребне за боравак и живот у колективу
- осећају се заштићено и сигурно у установи
- успешније и ефикасније уче
- буду одговорнији и науче да управљају сопственим понашањем у конфликтним ситуацијама
- да управљају осећањима као што су љутња, фрустрација, срећа и усхићење
- науче да заштите своја и права других
- разумеју и прихватају разлике, сарађују са другима и раде тимски.

Превентивне активности допринеће да одрасли:

- преузму одговорност за стварање и неговање подстицајног окружења у установи
- развијају и негују здраве стилове комуникације
- поштују своја и права других
- уважавају различитост и негују кооперативност и сарадњу

- усвоје и примењују практична знања и вештине за конструктивно превазилажење сукоба и кризних ситуација
- уоче и конструктивно се супротставе разним облицима насиља.

МЕРЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Специфични циљеви у интервенцији

1. Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља;
2. Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља;
3. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите;
4. Саветодавни рад са децом/ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља.

Редослед поступања у интервенцији

1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању. Врши се преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором. Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.

У случају неосноване сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.

2) Зауостављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након зауостављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство просвете – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу и др.

5) Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања. План заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике - учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања). План заштите зависи од: врсте и тежине насилног чина, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство просвете, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

6) Ефекте предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).

Одељењски старешина, бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком предвиђеном програмом заштите.

О случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво) документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) води, чува и анализира за потребе установе психолог или педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор. Тим подноси извештај директору два пута годишње. Директор извештава орган управљања, Савет родитеља и ученички парламент.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

На основу школске евиденције праћење ефеката ће вршити тим школе преко следећих **индикатора**:

1. Броја и нивоа облика насилног понашања
2. Број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
3. Однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
4. Однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
5. Анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у школи.

АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА ће бити видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА

Тим квартално извештава Наставничко веће, а полугодишње Школски одбор и савет родитеља о реализацији превентивних и интервентних мера.

ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД СА УЧЕНИЦИМА

Са учеником који врши повреду правила понашања или се не придржава одлука директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе пет часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да, уз учешће родитеља, односно старатеља ученика, појача васпитни рад активностима: у оквиру одељенске заједнице, стручним радом одељењског старешине, педагога, психолога, посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите на промени понашања ученика.

Појачани васпитни рад претходи вођењу васпитног, односно васпитно-дисциплинског поступка или се, у случају насиља које услед кршења Правилника о правима, обавезама и одговорностима ученика захтева изрицање васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере, покреће и води паралелно са васпитним, односно васпитно-дисциплинским поступком. Уколико се не води појачани васпитни рад са учеником не може се изрећи васпитна, односно васпитно-дисциплинска мера.

Циљ појачаног васпитног рада је утврђивање разлога неприхватљивог понашања, сложених облика поремећаја у понашању и / или високоризичних понашања ученика, те предузимање благовремених и адекватних мера за превенцију истих, односно постизање просоцијалног понашања ученика. Међусобном сарадњом (родитељ / наставник / ученик), довести до промене ставова, интересовања, вештина и навика ученика, у најбољем интересу ученика и спречавању неприхватљивих облика понашања.

На основу утврђених проблема на којима ће се радити са учеником, те снага, ресурса и механизма који се ангажују у савладавању уочених проблема, као и постављених општих и посебних циљева, доноси се План појачаног васпитног рада са учеником којим се предвиђају активности и задаци који се предузимају ради остваривања циљева, као и време њихове реализације. У процесу појачаног васпитног рада учествује и Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Циљеви појачаног васпитног рада са ученицима:

- Прихватање и поштовање правила понашања
- Развијање емпатијске комуникације са вршњацима и одраслима
- Развијање самопоуздања и самопоштовања
- Развијање самокритичности и критичког сагледавања односа међу вршњацима
- Већа опрезност и позитивна селекција у избору другова
- Поштовање савета одраслих и обраћање за помоћ приликом решавања проблема
- Развијање вештина за препознавање ризичних ситуација
- Успостављање радних навика
- Веће стрпљење при задовољавању и усклађивању потреба и жеља за објективним могућностима
- Јачање поверења према одраслима
- Усвајање вештина за успостављање, очување и неговање пријатељских односа са вршњацима
- Мотивација са учење и прихватање неуспеха
- Успостављање вољних механизма за истрајност и упорност у решавању неког задатка

- Унапређивање породичних односа и комуникације
- Формирање и развијање хигијенских навика
- Успостављање радних навика
- Конструктивно коришћење слободног времена
- Боља контрола импулсивности и агресивних испада
- Боље разумевање и уважавање вршњака који имају одређене специфичности
- Већа аналитичност и одлучност при доношењу одлука (стани – размисли, анализирај – одлучи – реагуј)
- Већа опрезност и аналитичност при доношењу одлука (стани – размисли, анализирај – одлучи – реагуј)
- Боља контрола стресних и провокативних ситуација.

Задаци појачаног васпитног рада са ученицима се базирају на:

- Развијање социјалних вештина – осноси се на учење понашања у социјалним односима, односно, усвајање социјално прихватљивих облика понашања
- Решавање социјалних проблема – ученици се упућују, односно, код ученика се развијају вештине уочавања и анализирање социјалних проблема, размишљања о алтернативним решењима, предвиђање последица својих поступака и управљање осећањима и понашањем да би се избегле нежељене последице
- Развијање емпатије – обукама, саветовањем, симулираним ситуацијама (индивидуалним и групним радом), код ученика се побољшавају способности опажања, децентрације (стављање и сагледавање ситуације из позиције друге стране у сукобу), саосећања, критичког сагледавања и когнитивне анализе ситуације и својих реакција, вештине комуникације и др.

Планиране активности у процесу појачаног васпитног рада са ученицима:

- Разговор ОС са учеником/ученицима о правилима понашања на часу, о правилима ОЗ за превенцију насиља и других облика нежељеног понашања, уз предочавање последица које носи повреда обавеза и забране по правилнику/закону
- Разговор са учеником и родитељима о поступку, уз предочавање последица и препоруке рад у породици, о развојним карактеристикама узраста и најчешћим облицима испољавања адолесцентских промена итд.
- Могућа ревизија одељенских правила, школских правила
- Разговор са оним ко трпи последице насиља о томе како се осећа, шта би волео/ла да починилац уради да поправи ситуацију у њиховим односима
- Разговор са учеником/цом који трпи последице насиља и његовим/њеним подрживачима ради повећања самопоштовања, оснаживања за конструктивно супротстављање потенцијалном насиљу, тражења заштите и подршке од одраслих и вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе
- Реституција
- Медијација међу потенцијално супротстављеним групама у одељењу и међу одељењима и/или школама
- Праћење понашања ученика на часу, од стране ОС и других предметних наставника у договору са њим, као и за време малих и великог одмора од стране дежурних наставника
- Укључивање ОЗ у подршку да учесници насиља поново успоставе другарске односе (радионице, заједничке активности и задаци, тимски рад, мини-пројекти и организована сарадња међу ученицима усмерена на рад у оквиру наставе и ван наставе)
- Свакодневни контакт са учесницима насиља и провера статуса њиховог односа

- Потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања
- Повремено састајање са родитељима ученика ради праћења промене у њиховом понашању
- Повремено састајање са родитељима ученика/це који врши или трпи последице насиља, родитељима његових/њених подрживача ради повећања самопоштовања, оснаживања за конструктивно супротстављање потенцијалном насиљу, тражења заштите и подршке од одраслих и вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе
- Сарадња са Центром за социјални рад и сарадња са породицом и починиоцем/има насиља на ресоцијализацији и поновном укључивању у заједницу вршњака
- Праћење реализације ИОП-а,
- Праћење реализације Индивидуалног плана за промену понашања и извештавање
- Сарадња са институцијама у евентуалном корективном третману са учеником/има и породицом
- Редовни контакт ОС, психолога и педагога са родитељима, односно старатељима ученика укључених у посебни План или програм заштите и/или појачани васпитни рад
- Праћење промене понашања код ученика и анализа ефеката појачаног васпитног рада.

ПЛАН ЗАШТИТЕ

Када је Центар за социјални рад укључен у интервенцију на насиље у школи, План заштите се сачињава од стране Центра. У том случају (према Општем протоколу) Центар координира даљим поступањем и радом са учеником и породицом, додељује им Водитеља случаја - до остваривања циљева. Истини за вољу, то ће се најчешће дешавати када ученици крше правила школе и заједнице тако да угрожавају безбедност и долазе у сукоб са законом. Школа тада сарађује у прикупљању информација, креирању и реализацији плана у мери и на начин који је дефинисан планом. У неким ситуацијама Центар, као координатор интервенције према Општем протоколу, може проценити да школа не може много да помогне у интервенцији и раду на промени понашања код ученика, па ће се реализација и праћење промене одвијати у већој мери ван школе. Планом треба да се дефинише начин и динамика праћења промене код ученика укључених у план, као и размена информација између центра и школе.

Када центар није директно укључен у интервенцију на насиље и рад са учеником и породицом, а то се обично дешава када је насиље другог нивоа у питању, План заштите креира школа, прати његову реализацију, ревидира и усмерава промену код ученика новим циљевима и исходима. Тада је јако важно да се паралелно сачини план интервенције/промене за оне који крше правила/чине насиље и за оне који га трпе, не успевају да се сами заштите, ћуте о томе шта им се дешава, испољавају страх и неповерење према вршњацима и одраслима.

План заштите садржи:

1. Дефинисан кључни проблем
2. Дугорочне и краткорочне циљеве са очекиваним исходима

Добра стратегија подразумева израду листе приоритетних проблема, на основу које се утврђују дугорочни циљеви, до којих се стиже реализацијом краткорочних циљева, применом одговарајућих метода и интервенција.

3. Интервенције/нова понашања којима се остварују циљеви:

- краткорочан план тј. редослед активности за промену конкретног понашања, које је издвојено као приоритетан задатак

- врсте и методе васпитног рада са учеником/ученицима, план активности са родитељима, план рада са одељењем на пружању подршке ученику/ученицима који раде на промени понашања,
- бихејвиорални уговор са учеником/ученицима - уговор о прихватању заједнички донетог краткорочног плана за промену понашања (доноси се по потреби, према процени школског тима и ученикаж; циљ је да се осигура реализација плана и примењује се када је неопходан овакав вид контроле)

4. Актере који ће све то заједно са дететом реализовати

- носиоци активности и начин њиховог ангажовања (директан, индиректан)
- начини укључивања(стално, повремено..) родитеља, других наставника, ученичког парламента и савета родитеља, органа управљања школе (по потреби);
- ко из одељења и како подржава поновно укључивање свих учесника насиља у одељенску заједницу (какову подршку добија онај ко је трпео насиље, а какву онај ко га је начинио)

5. Временску динамику реализације

- рокове, динамику и фреквенцију понављања
- начине праћења промене од стране одраслих (одељенског старешине, психолога/педагога, родитеља) и од стране ученика

Да би се индивидуални циљеви јасно описали, важно је набројати све кораке потребне да дете научи предложено вештину а такође се предвиђа и временски интервал потребан за постизање индивидуалног циља (обично се дугорочни циљеви дефинишу у мањим корацима који могу да се постигну за 1 до 3 месеца).

План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и ученике – учеснике у насиљу и злостављању.

Планира се (обавезно) уз учешће појединачног ученика на кога се план односи, план мора бити у складу са његовим развојним могућностима. Када се ради план за одељење, укључују се представници одељења, ученичког парламента, као и главни учесници у насиљу.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

КОРАЦИ У ИЗРАДИ ПЛАНА ЗАШТИТЕ

Први корак: Избор најважнијег проблема

Иако ученик може да ставља акценат на различите проблеме, најчешће примарни проблем изађе на видело (2-3 примарна проблема), мада и се секундарни проблеми могу евидентирати. Обично је, за одређено време, фокус Плана на једном приоритетном проблему. На њему се директно ради, уз редовну ревизију плана од стране тима.

Ако дете, својим понашањем, представља опасност за друге, треба да буде под појачаним надзором *један-на-један* од стране одраслих, док се не процени да је ризик стабилизован. Овакво понашање треба да буде једно од почетних приоритетних проблема у Индивидуалном плану заштите. Неки други проблеми ће морати да буду остављени са стране, као мање хитни у датом тренутку. Ефикасан план заштите се, у одређеном периоду, може бавити само једним или највише са 2-3 примарна проблема (до следеће ревизије), иначе ће изгубити свој фокус и ефикасност. Са појашњавањем слике о проблемима конкретног ученика (узроци, последице, могућности кориговања), постаје све битније да одговорни за остваривање и праћење плана заштите (одељенски старешина и школски тим) уважавају мишљење ученика. Мотивација конкретног детета/ученика да учествује и сарађује у реализацији плана, зависи од тога колико се план бави његовим приоритетним потребама и проблемима.

Други корак: Дефиниција проблема

Сваки појединац испољава јединствене нијансе у испољавању «проблематичног» понашања и манифестацијама проблема у његовом животу. Зато, сваки проблем на коме се ради захтева специфичну дефиницију, формулацију или вербализацију, у складу са тим како се манифестује код конкретног ученика. Важно је да се опсервира понашање ученика (током бар једне или две недеље), да се прати учесталост, интензитет и дужина проблематичног понашања, да се добије “база” тј. базична мера проблематичног понашања, од које се почиње у дефинисању проблема, а потом у постављању циљева и исхода очекиване промене.

Трећи корак: Одређивање дугорочног циља/промене

Следећи корак у изради плана заштите је постављање јасног циља за решавање одабраног проблема. Дугорочни циљеви морају бити јасно формулисани, тако да дете у сваком тренутку зна шта се од њега очекује, тј. шта треба да постигне променом. Ови циљеви не треба да буду формулисани у мерљивим терминима, већ као жељена визија, вредност којој се тежи. Такође, важно је проценити коју је потребу задовољило дато проблематично понашање и размотрити како би та потреба могла да се задовољи на конструктивнији и просоцијалан начин. Уместо на проблематично понашање које треба да се смањи или укине, боље је да се План фокусира на то које вредности, па онда и понашање, дете/ученик треба да усвоји.

Четврти корак: Одређивање краткорочног циља/промене

Насупрот дугорочним, краткорочни циљеви морају бити дефинисани тако да се могу мерити на нивоу понашања. Мерљиви показатељи се могу дефинисати ако се пође од базичне појаве проблематичног понашања, то јест од почетне мере. Затим, краткорочни циљеви се везују за нове вештине/нова понашања, које дете/ученик треба да научи и за које се и одређују у мерљиви показатељи за праћење промене: колико пута, током недеље, или који проценат (нпр за 50%) и колико често нове вештине или понашање треба да се примене или испоље. Мора бити јасно када је ученик постигао постављене

циљеве, када је успоставио жељено, планирано ново понашање.

Сваки краткорочни циљ треба да буде развијен као један од корака у достизању дугорочног циља, промене. У суштини, о овим циљевима се може размишљати као о серијама корака који ће, када се остваре, резултирати достизањем дугорочног циља. Требало би да постоји бар два краткорочна циља за сваки проблем, али одељенски старешина може конструисати онолико колико је потребно. Рокови за достизање циља треба да буду постављени за сваки краткорочни циљ. Нове циљеве треба додавати у плану онанко како промена понашања напредује. Када сви краткорочни циљеви буду достигнути ученик ће успешно решити свој проблем. Праћење дететовог/учениковог напретка треба да се одвија свакодневно и/или недељно од стране одељенског старешине и других чланова школског тима. Ревизија Индивидуалног плана заштите са тимом, углавном се врши на месец дана, по потреби и чешће.

Пети корак: План активности за промену понашања

Овде се мисли на активности којима се мења одређено проблематично понашање, а које су Планом заштите осмишљене тако да помогну ученику у достизању промене. Бар једна интервенција/промена понашања дефинише се за сваки краткорочни циљ. Ова промена се претвара у конкретан дневни план понашања којим се предвиђа када, у којимј кризним и провокативним ситуацијама ће се «вежбати» ново, промењено понашање.

На пример ако је као проблематично понашање дефинисано да ученик реагује агресивно према противничким играчима у ситуацијама када губи у игри (нпр. у фудбалу) и то тако да га удара и назива погредним именима, онда је дугорочни циљ усвајање вредности и уверења да је губљење у игри добар изазов да се усаврши вештина потребна за ту игру. Као краткорочни циљ дефинисано је: да Н.Н. за месец дана научи како да љутњу због губитка у игри испољава на начин којим не повређује ни себе ни друге. Планом активности је предвиђено: да сваког дана бар једном у току дана одигра са неким од другара или укућана *Човече не љути се*, да сваки пут када изгуби оптрчи 5 кругова око места на коме је играо и потом честита победнику, а сваки пут када сам победи, да честита суиграчу на фер игри.

Води се евиденција од стране ученика и суиграча о реакцијама током недељу дана, извештава се одељенски старешина и школски тим и ревидира се план заштите.

Ако ученик не постигне промену у понашање на овај начин, и даље испољава старе обрасце који нису просоцијални, план се ревидира – додају се нове активности.

Карактеристике Индивидуалног плана заштите

1. заснива се на социо-психо-педагошко-здравственим параметрима (т.ј., формулацији)
2. прилагођен је потребама и капацитетима детета (индивидуализација приступа)
3. реалан је (циљеви су остварљиви).
4. користи се партиципативни приступ (у изради и реализацији плана активно учествују и дете и родитељи)
5. акценат се ставља на дете/ученика, а не на особље школе
6. прави равнотежу између фактора ризика (симптоми, проблеми, тешкоће) и заштитних фактора (потенцијали, снаге и капацитети).
7. план је еластичан и динамичан (подложен променама, надоградњи, допуни, корекцији, у складу са тренутним потребама и стањем детета)
8. повезује различите области (усвајање просоцијалних вештина, унапређивање и развијање квалитетних породичних релација, образовање и здравствено стање).

Пример Плана заштите/плана активности за промену понашања

Дефинисање приоритетног проблема: ученик понавља насилно понашање/агресивне испаде према другим ученицима

Могући дугорочни циљеви:

- Значајно смањити учесталост и интензитет напада беса и насилног/агресивног понашања.
- Да дете научи да изрази своја осећања на конструктиван начин не повређујући друге особе
- Да се благовремено обрати за помоћ и савет
- Да научи да боље контролише импулсе и самоиницијативно преузима интервенције
- Боља контрола стресних и провокативних ситуација
- Разрешити суштинске конфликте који доприносе појављивању насилног или агресивног понашања.
- Показати значајан напредак у способности слушања и емпатије на мисли, осећања и потребе других.

Први краткорочни циљ: Пристанак детета на безбедно понашање, тј. да ће применити стратегије за контролу беса и тражити подршку од других, када је у кризи.

Рок за реализацију: Уговор се пише одмах, прати се од стране одређеног особља, свакодневно, док криза не прође.

Могуће интервенције:

- Сачинити писани високо-индивидуализовани уговор са дететом, за безбедност, у којем се одређују конкретни кораци који се предузимају да се спречи насилно понашање.
- Појачан надзор (контрола)
- Одвајање од остале деце на одређено време
- Интензивнији индивидуални рад

Други краткорочни циљ за истог ученика (предлози):

- Да препозна и јасно дефинише ризичне ситуације, које су „окидач“ агресивног понашања и да предузме неку од интервенција у договору са одељенским старешином.
- Да препозна и вербализује како проблеми са контролом беса негативно утичу на њега и друге.
- Да идентификује и вербализује своје незадовољене потребе које стварају осећај незадовољства, напетости, узнемирености
- Да идентификује ирационална уверења или штетне мисли које доприносе појави деструктивног или насилног/агресивног понашања
- Да идентификује своје стратегије за контролу беса (нпр. избројаћу до 10, зажмурићу, удахнућу дубоко-издахнути полако, рећи ћу „стоп“, упалићу црвену лампицу у глави...)
- Да идентификује осећања која су повезана са занемаривањем, злостављањем, напуштањем (ако је тога било). Да вербализује како су страхови, осећање несигурности или друга болна осећања повезана са његовим насилним/агресивним понашањем

Рок за реализацију: месец дана, у складу са капацитетима клијента.

Методе рада са учеником :

1. Интензивни индивидуални разговори:

- препознавање раних знакова (нпр., умор, мишићна тензија, црвенило у лицу, непријатељске опаске, итд.) као знакова фрустрације, иритираности
- идентификовање породичних проблема који доприносе насилном/агресивном понашању
- истражити периоде када је дете демонстрирало добру контролу беса; размотрите одговоре и поткрепите позитивне копинг стратегије које је он/она користио/ла да увежбава само-контролу и спречи агресивне импулсе.
- подстакните ученика да уместо осветом или одмаздом кроз насиља, разреши конфликт користећи про-социјалне стратегије: идентификовање проблема, листање решења, избор, процена исхода...
- подржати дете/ученика у изражавању осећања
- дозволите да плаче, подучите га о лековитости плакања (тј; омогућите да изрази тугу, да ублажи бес и помозите да се смири након плача)
- помозите му да повеже своје болне емоције (нпр; депресију, анксиозност, страх, беспомоћност итд) и изливе беса или насилног/агресивног понашања
- испитајте три инцидента у којима је ученик изгубио контролу над реакцијом беса (у време болних емоција) и испитајте како би могао да изрази те емоције на адекватнији начин
- размотрите три примера/ситуације беса из учениковог дневника
- испитајте искуство и доживљај одбацивања од стране вршњака, могуће узроке (нпр; непријатељство према њима, преосетљивост на задиркивање, лоше социјалне вештине итд.)

2. Вођење дневника:

- попис искуства одбацивања и/или конфликта са вршњацима у прошлости
- анализа ситуација у којима агресивно понашање, на било који начин, повређује друге
- формирање листе за само-праћење (код куће или у школи) - за ефикаснију контролу беса
- обухватна листа свих мета и узрока беса (особе и ситуације које стварају јако осећање беса)

3. *Писмо за опроштај* : онеме према коме је ученик испољио бес, у следећој сеанси прегладајте писмо и разговарајте о томе шта даље са писмом (као корак ка реституцији и преузимању одговорности за своје понашање)

4. Тајм-аут/ Вежбе опуштања / дубоко дисање:

- технике за савладавање осећаја фрустрираности
- прогресивна мишићна релаксација и вођена фантазија - за смиривање и смањење интензитета осећања беса
- Технике решавања проблема: за и против, *праћења мисли* да би смањио изливе беса („шта мислим, а шта ми се дешава“), стратегије за конструктивно решавање конфликта са вршњацима

5. Технике/Вежбе за усвајање нових образаца понашања и вештине само-контроле:

- изражавање беса кроз алтернативне активности, посебно осмишљене за ту намену (у терапији игром или кроз музику, ликовно стваралаштво),

- изражавање беса кроз контролисану, уважавајућу вербализацију и прихватљиво понашање („јак сам љута/побесним када видим, чујем, урадим, помислим.....дође ми да.....а уствари желим/треба ми.....“)
 - техника *праћења мисли* помаже откривању мисли које доприносе појави насилног/агресивног понашања (нпр; ирационално уверење да је агресија прихватљив начин супротстављања задиркивању, задовољења потреба или избегавања забране); замените ове ирационалне мисли рационалним (нпр. постоји начин да се бес и незадовољство искаже без агресије/насиља и свако може то да научи ако се потруди)
 - вербализовање "ЈА" поруке, идентификовање незадовољених потреба, изражавање својих потреба и осећања другим важним особама (да би се проредило задиркивање или оптуживање)
 - анализа осећања особа које је ученик повредио
 - суочавање са изјавама у којима окривљује друге за свој губитак контроле и неуспех да прихвати одговорност за своје насилно/агресивно понашање
 - ангажовање у друштвеним активностима (за повећање самопоштовања)
 - успостављање контроле и/или моћи на начине који су прилагођени узрасту: рад у ђачком парламенту, спортска такмичења, уместо застрашивањем и малтретирањем других
 - упутите дете/ученика да нацрта слике три догађаја или ситуација које обично изазивају бес, размотрите актуелне мисли или осећања након тога понудите ученику да одсвира или отпева своју омиљену песму у којој се изражава бес
6. Игре улога: моделовање вербализацији у игри улога - за изражавања беса на контролисан начин
7. Писани, високоиндивидуализовани уговор, са фокусом на стимулисање боље контроле беса

Интервенције/активности за промену понашања

Уколико постоје капацитети у школи (едуковани наставници, психолози/педагози) јако је корисно током реализације плана заштите едуковати дете/ученика који испољава насиље, као и његово одељење, о природи агресивности и насилног понашања. Очекивани исходи плана заштите и активности/интервенције за ученика могу бити:

- препознаје и јасно дефинише ризичне ситуације, које су „окидач“ агресивног понашања
- уме да развија стратегије за избегавање и стабилизацију ризичних ситуација
- зна да анализира ситуације у којима је његово агресивно понашање, на било који начин, повредило друге особе
- зна своје незадовољство да изражава на социјално прихваћен начин, уз адекватну вербализацију и гестикулацију

Интервенција/активности за унутрашњу мрежу заштите у школи (за одељењског старешину и остале чланове школског тима, родитеље, ученике):

- Успоставити и доследно примењивати јасан, узрасту и ситуацији примерен, систем стимулативних и дестимулативних мера, увек када се ученик уздржи/испољи, вербалну или физичку агресивност
- Плански учити ученике у одељењу/школи ефикасним вештинама комуникације и асертивности да би се бес изражавао на контролисан начин и да би задовољавали своје потребе кроз конструктивно понашање

- Подстицати ученике са проблемима у понашању као и ученике који не успевају да се сами заштите од насиља, да користе листу за само-праћење (код куће или у школи) да би развио ефикаснију контролу беса/самозаштите; то се реализује тако што ученик сам изабере конкретно понашање које хоће да промени/унапреди (нпр. да игнорише задиркивање или називање погрдним именима, да тражи помоћ, да се тражи подршку вршњака уместо да "експлодира" на часу када је фрустриран, итд.) и прати промену користећи формулар који сам попуњава
- Осмислити систем награђивања и/или бихејвиорални уговор за ефикасно праћење успеха у контроли беса
- Осмислити и применити бихејвиор менаџмент програм/програм за кориговање понашања код куће и/или у школи који је усмерен на специфична просоцијална понашања (нпр., бити асертиван, не агресиван, избећи сукоб, прићи другима поштовањем и топлином, итд.). Нпр. *програм економије жетона*: за свако позитивно понашање ученик осваја 1 жетон; дефинишу се привилегије у односу на број освојених жетона, на пример 5 жетона даје право ученику да уведе ново правило за све или да дефинише правила фер-плеја и сл.; овај програм се примењује све док се понашање не коригује, поново не успостави самопоштовање и прихваћеност у заједници
- Уједначити са другим наставницима праћење напретка у промени код ученика - евидентирају када ученик демонстрира добру контролу беса, похвале га, препознају коју је стратегију користио за контролу беса и искажу повратну информацију о томе уз уважавање уложеног труда
- Заједно са колегама маркирати специфичне ситуације или догађаје у одељењу/школи који рутински воде ка експлозивним испадима или агресивном понашању ученика (нпр. оцењивање). Развити на нивоу школе ефикасне стратегије за контролу беса и толеранцију на фрустрације и неуспех, развити мере објективног оцењивања и редовног извештавања о постигнутим резултатима,
- Избегавати ситуације у којима се наставник са учеником или родитељима «бори» за моћ, избегавати свађе и аргументације које доводе до ескалације беса било које стране
- У школи успоставите подржавајућу атмосферу за учење техника за решавање проблема и конфликта на конструктиван начин, како бисте умањили ризике за појаву беса.

ПРЕВЕНЦИЈА УПОТРЕБА ДРОГА У РАДУ СА УЧЕНИЦИМА

На нивоу запослених у школи, неопходно је обезбедити релевантно стручно усавршавање које унапређује компетенције запослених да спроводе превентивне активности.

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА МЛАЂЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

У овом узрасном периоду, породица је и даље пресудна у социјализацији деце али школа и вршњаци са нормама заједнице, културе и образовања постају све важнији фактори развоја емоционално, когнитивно и друштвено здравог појединца. Улога социјалних вештина и просоцијалних ставова расте и постају кључни заштитини фактор.

Карактеристике превентивних активности усмерене на ученике које утичу на позитивни исход:

- добро структуриране интерактивне радионице које за циљ имају развој личних и социјалних вештина (толеранција фрустрације у свакодневном животу, на безбедан и здрав начин, развој социјалних компетенција, развој позитивних друштвених норми и ставова);
- активности којима се развија добра атмосфера у учионици, у којој се негује просоцијално понашање а редукује неприкладно (развој тима, осећаја припадности, групних правила која свима обезбеђују да се осећају безбедно и прихваћено, доследно реаговање на непримерено понашање, препознавање и

награђивање пожељног понашања, формирање вредносног система у коме се труд, учење и знање цене...и активно ангажовање ученика у овим активностима);

- обезбеђивање редовног похађања школе, развоја везаности за школу, развој одговарајућих језичких и математичких компетенција очекиваних за узраст (нарочито код осетљивих група);
- превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)
- на овом узрасту, пружање информација о специфичним опојним средствима и подизање нивоа страха, као и коришћење неинтерактивних метода – предавања, не дају позитиван превентивни исход;
- активности које су фокусиране искључиво на изградњи самопоштовања и емоционалном образовању, такође не доприносе превенцији злоупотребе дрога.

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА СТАРИЈЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ И У РАДУ СА СРЕДЊОШКОЛЦИМА

Адолесценција представља развојни период у коме млади из жеље да преузму улоге одраслих и постигну већу независност, често могу доносити погрешне одлуке и повећати склоност ризичним понашањима. Злоупотреба психоактивних супстанци и девијантна понашања вршњачке групе, као и одбацивање од стране вршњака, јако утичу на здраво понашање, иако утицај родитеља и даље остаје значајан. На овом узрасту, важни заштитни фактори против злоупотребе дрога су добре социјалне вештине, ментално и емоционално здравље и друштвене норме које афирмишу здраве животне стилове и безбедност.

Карактеристике превентивних активности усмерених на ученике које утичу на позитивни исход :

- Интерактивне активности које ангажују ученике у вежбању личних и социјалних вештина (супротстављање социјалним притисцима коришћења дрога и развој здравих одговора на изазовне животне ситуације, вежбање вештина суочавања, доношења одлука и пружања отпора ризичним облицима понашања);
- Узрасно примерено вођење дискусија о различитим друштвено распрострањеним уверењима, ставовима, позитивним и негативним очекивањима у вези са коришћењем дрога, укључујући и последице злоупотребе (перцепција ризика злоупотребе). Разбијање заблуда о нормативној природи и очекивањима везаним за злоупотребу дрога;
- Програме треба да спроводе обучени наставници као и обучени вршњаци, али они могу бити доступни младима и преко компјутера или интернета, јер и тада доприносе смањењу злоупотребе психоактивних супстанци. Програме треба спроводити кроз низ структурираних сесија (најчешће 10-15) једном недељно;
- Индивидуални рад обучених професионалаца са ученицима код којих су идентификоване особине као што су импулсивност, анксиозност, осећај безнађа (кратке серије сесија, 2-5 пута, које помажу адолесцентима да науче да се конструктивно носе са емоцијама, уместо да користе негативне стратегије суочавања са проблемима као што је нпр. употреба алкохола);
- Развој позитивног школског етоса, посвећеност школи и учешћу ученика;
- Упознатост ученика са јасним правилима школе у вези коришћења дроге у школским просторијама и доследно примењивање тих правила и интервенција/поступака у случају њиховог кршења (поштовање Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-васпитним установама);

- Саветовање код постојања сумње на злоупотребу дрога или упућивање на саветовање, лечење и пружање других здравствених и психосоцијалних услуга;
 - Менторство, програми повезивања младих са одраслима са којима нису у сродству и који су се обавезали да организују активности и редовно проводе део свог времена са младима, уколико су прошли одговарајућу обуку (у нашој земљи се тренутно пилотира програм у коме су ментори студенти-волонтери)
 - Превентивне интервенције које укључују родитеље (у наставку документа)
-
- Употреба неинтерактивних метода, предавања, као примарне стратегије има или негативне исходе или нема превентивне исходе, као и искључиво пружање информација и подизање нивоа страха;
 - Неструктурирани дијалози на сесијама, фокусирање само на изградњи самопоштовања и емоционалне писмености, посвећивање само моралном одлучивању, такође не даје жељени превентивни ефекат;
 - Коришћење бивших корисника дрога, као сведока зависности, може имати негативне исходе;
 - Не постоје докази да рандомизирано тестирање ученика на дрогу доприноси превенцији злоупотребе (према постојећи законима није предвиђено да школа може да спроводи овакве активности);

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНЕ КА РОДИТЕЉИМА

Карактеристике превентивних активности које утичу на позитивни исход :

- програми који развијају вештине родитељства (постављање правила и граница у понашању на начин који је узрасно примерен, контрола и квалитетно структурирање слободног времена деце, укљученост родитеља у животе деце – праћење њихових активности и пријатељства, укљученост у њихово учење и образовање, вештине комуникације, подршка родитељима о томе како да постану узор својој деци...)
 - наведене програме реализују обучени појединци/наставници или стручни сарадници, у време и на начин који је погодан и привлачан за родитеље (ван њиховог радног времена, у простору који није превише формализован и у коме међусобно лако комуницирају), кроз најчешће 10 сесија
-
- Подривање ауторитета родитеља је повезано са негативним исходима превенције, као и фокусирање само на дете
 - Коришћење само усменог подучавања и пружање информација о дрогама тако да родитељи могу да о томе причају са децом не доприноси превенцији
 - Спровођење програма од стране слабо обучених појединаца доводи у питање сврху интервенције.

8. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Ради јачања образовно – васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа је дужна да реализује слободне активности ученика.

Слободне активности организују се у области науке, технике, културе, уметности и спорта. Школа посебну пажњу посвећује формирању музичке и драмске групе ученика, школског листа, фолклора и спортских секција.

ЦИЉ слободних активности је да у остваривању општег циља васпитања, допринесу формирању аутономне, стваралачке, радно слободне, критичке, одговорне и друштвено ангажоване личности.

Васпитно-образовни ЗАДАЦИ слободних активности ученика су:

- Изградња правилног односа према раду и учењу, производима људског рада и формирање радних навика.
- Подстицање и развијање самоиницијативе, самосталности и стваралаштва, интелектуалне радозналости, истраживачких склоности и жеље за новим сазнањима у свим областма науке, технике, културе, уметности, спорта и друштвеног живота.
- Оспособљавање ученика за рационалну организацију, програмирање и планирање рада слободних активности и слободног времена.
- Подстицање разноврсних позитивних интересовања и склоности ученика и њихово професионално усмеравање.
- Развијање еколошке свести и активан однос према заштити и унапређењу животне средине.
- Развијање љубави и поштовања према човеку, неговање разумевања за проблеме својих другова, развијање племенитих осећања, пажње и бриге за млађе и за старе и немоћне особе.
- Оспособљавање ученика за испуњавање слободног времена садржајима из области науке, технике, културе, уметности, спорта – забавом, игром и разонодом.
- Развијање физички здраве, емоционално стабилне и издржљиве личности.
- У овим активностима ученици својим радом постижу додатно образовање, буде и развијају интелектуалну и истраживачку радозналост и испуњавају део слободног времена.
- За ученике од I до IV разреда слободне активности се организују као интересне активности у оквиру одељења. На почетку школске године ученици се опредељују за одређену активност према својим интересовањима и способностима. Слободне активности се групишу у четири подручја: предметне (научно – истраживачке), културно- уметничке, техничко – информатичке, спортско – рекреативне.

Слободне активности остварују се у свим разредима у току школске године у складу са интересовањима и могућностима ученика и њихових родитеља. Ученици су се изјаснили за следеће секције:

- Математичка секција
- Спортска секција
- Ликовна секција
- Драмско-рецитаторска секција
- Еколошка секција
- Фолклорно-плесна секција
- Уради сам
- Млади интернет сурфери

Конкретне активности школа планира својим програмима за први и други циклус, где је сваки наставник урадио програм активности.

9. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

ЦИЉ: Подстицање развоја личности ученика до промишљене и реалне одлуке о наставку школовања и избору занимања, планирање будућности и укључивање у свет рада.

ЗАДАЦИ: Упознати ученике са занимањима у школи и могућности наставка школовања после завршетка основне школе; помоћ у реалном сагледавању и процењивању сопствених особина, способности, вештина, интересовања, мотивације; сензибилисање породице о значају даљег школовања и радног оспособљавања.

Активност	Време реализације	Задаци	Носиоци реализације
Упознавање ученика са подручијима рада, образовним профилима и средњим школама	током школске године	•Израда паноя за ученике •Организовање презентација средњих школа •Формирање Кутка за професионалну оријентацију •Формирање збирке промотивног и информативног материјала средњих школа	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине
Упознавање ученика са занимањима и светом рада	током школске године	•Презентација занимања родитеља ученика •Организовање посета радним организацијама и установама •Израда паноя са занимањима родитеља •Организовање посета сајмовима занимања и образовања	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине
Саветодавни рад с ученицима осмог разреда	друго и треће тромесечје	•Примена стандардизованих тестова (ТПИ и др.) •Индивидуални саветодавни рад с ученицима •Индивидуални саветодавни рад с родитељима •Сарадња са ЦИПС у оквиру НСЗ	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине -Педагог школе

		•Предавања/радионице за ученике о избору занимања •Саветодавни рад с ученицима којима је потребна додатна подршка и сарадња с релевантним службама	
Информисање о упису и средњу школу	Четврто тромесечје	•Предавања за ученике осмог разреда о избору и упису у средњу школу •Предавање за родитеље ученика осмог разреда о избору и упису у средњу школу	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине
Реализација програма „Професионална оријентација на преласку у средњу школу“	током школске године	•Реализација изабраних радионица за све ученике седмог разреда •Реализација изабраних радионица за све ученике осмог разреда током школске од	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине
Промоције средњих школа из Ниша и окружења	Април, мај	•Посета средњим школама	- Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине

10. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Брига о здрављу ученика заузима једно од кључних места у раду Школе. Од школске 2017/2018. године у оквиру предмета физико васпитање уведено је здравствено васпитање у првом и петом разреду, а од школске 2018/2019. године и у другом и шестом разреду.

Брига о здрављу прожима се у редовној настави многих предмета / Свет око нас, Природа и друштво, Биологија, Географија, Хемија, Физичко и здравствено васпитање /, у часовима одељењског старешине, а представници неких институција локална средина веома су ангажовани при реализацији овог програма. Пре свих ту су здравствене установа, а посебно патронажна служба, Завод за јавно здравље, потом Црвеног крста и МУП-а.

Циљ програма је друштвена и лична брига о здрављу сваког детета. Један од најважнијих циљева у области здравствене заштите је и развијање, код сваког ученика појединачно, свести о значају очувања личног здравља и значаја његовог активног односа према томе, као и развијање правилног односа према исхрани, слободном времену, боравку у природи, редовним консултацијама у здравственим службама и избегавању ризичних ситуација и понашања, која могу штетно утицати на њих.

Садржај	Разред	Ниво реализације	Реализатори	Начин праћења
1. ЗДРАВА ИСХРАНА И БРИГА О ТЕЛУ				
1.Правилна исхрана	I-IV	ЧОС	Наставници разредне наставе	Записници
2.Правилна исхрана у пубертету	V-VI	ЧОС,БИОЛОГИЈА	Разредне старешине, наст. биологије	Записници
3.Лична хигијена, вашљивост	I-IV	ЧОС,БИОЛ	Разредне старешине, наст. биологије	Записници
4.Пубертет -промене	IV-VI	ЧОС,Предавања	Разредне старешине, наст. Биологије, Дом здравља	Записници
5.Болести прљавих руку	I-IV	ЧОС,Предавања	Наст.разредне наставе наст. биологије	Записници
6.Нега уста и зуба	I-IV	ЧОС	Наст.разред.наставе	Записници
7.Лична одговорност за бригу о телу	V-VIII	ЧОС,БИОЛОГИЈА	Разредне старешине, наст. биологије	Записници
8.Мој кувар	II-VIII	ЧОС, БИОЛОГИЈА Током године	Разредне старешине, наст. Биологије	Записници
9.Хранљиве материје- улога, значај и потребе	V-VIII Током године	ЧОС,БИОЛ. ХЕМ.	Разредне старешине, наст. Биологије.наст.хемије	Записници

2. БЕЗБЕДНО ПОНАШАЊЕ, ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

1.Основна правила о безбедности у кући, школи, заједници (сеоска средина)	I-V Током године	ЧОС	Наставници	Записници
2.Прва помоћ	VI-VIII, Током године	Час биологије	Наставници	Записници
3.Безбедност саобраћају у	I-VIII Током године	ЧОС, предавања	Наставници,МУП	Записници, летопис школе

3.ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ И ЗДРАВЉЕ

1.Значај игре у детињству	I-IV Током године	ЧОС	Наставници	Записници
2.Коришћење слободног времена	V-VIII Током године	ЧОС	Наставници	Записници
3.Избор спортова, клубова, шта пружа сеоска средина	I-VIII Током године	ФИЗИЧКО,анкета	Наставници	Записници

4.ПРЕВЕНЦИЈА БОЛЕСТИ

1.Деформитети кичме	III-IV Током године	ЧОС	наставници	Записници
2.Спречавање заразних болести	II-IV Током године	ЧОС	наставници	Записници
3.Болести прљавих руку	I-IV Током године	ЧОС	наставници	Записници
4.Превенција пушења	VI-VIII Током године	ЧОС,предавања	Наставници, педагог	Записници, извештај
5.Превенција алкохолизма	VI-VIII Март-мај	ЧОС,час биологије	Наставници, педагог	Записници, извештај
6.Превенција наркоманије/болести зависности	V-VIII Март-мај	ЧОС, час биологије, предавања	Наставници, педагог, Дом здравља	Записници, извештај
7.Превенција СИДЕ	VI-VIII Март -мај	ЧОС, час.биологије, предавања	Наставници, педагог, Дом здравља	Записници, извештај

5. ХУМАНИ ОДНОСИ МЕЂУ ПОЛОВИМА

1.Подела послова у кући	III-IV, Током године	ЧОС, СОН,ППД	Наставници	Записници, летопис школе
2.Равноправност полова	V-VIII, Током године	ЧОС, грађ.в.	Наставници	Записници, летопис школе
3.Контрацепција	VIII ,Март-мај	ЧОС	Лекар	Записници, летопис школе
4.Примарне и секундарне полне карак.	IV-VI, Март-мај	ЧОС,БИОЛ.	Лекар, настав	Записници, летопис школе
5.Лепо понашање	III-V, Током године	ЧОС, Српски ј.	Наставници	Записници, летопис школе
6.Пријатељство/дружење	I-IV, Током године	ЧОС, Српски ј.	Наставници	Записници, летопис школе

6. САРАДЊА СА ДОМОМ ЗДРАВЉА

Лекарски прегледи деце која полазе у припремни разред	Предшколски узраст		Секретар школе, Дом здравља	Евиденција лекарских прегледа
Лекарски прегледи деце која полазе у први разред	I разред		Секретар школе, Дом здравља	Евиденција лекарских прегледа
Редовни систематски лекарски прегледи и вакцинације	II- VIII		Секретар школе, Дом здравља	Евиденција лекарских прегледа

11. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Програм социјалне заштите односи се на сарадњу са Центром за социјални рад на новоу града Ниша и општине Палилула у проналажењу могућности материјалне, безбедносне и решавања породичне проблематике. Циљ је да се ученицима омогући да што лакше преброде постојеће проблеме и да се омогући да се равноправно укључе у образовано-васпитни процес. Ученицима који су у тешкој материјалној ситуацији школа ће, као и претходних година помоћи око исхране (ужина, ручак), неопходног ђачког прибора и уџбеника, омогућити бесплатне одласке у позоришта, биоскоп, излет, наставу у природи.

Садржаји активности	Облик рада	Реализатори	Начи праћења
Појам социјалне заштите	Разговор, предавања, радионице	Наставници, педагог, секретар	Извештаји
Прикупљање одеће	Хум. акције	Наставници, ученички парламент	Извештаји, летопис школе
Прикупљање школског прибора, књига и уџбеника	Хум. акције	Наставници, ученици, ученички парламент	Извештаји, летопис школе
Акције прикупљања средстава за лечење тежих болести	Хум. акције	Директор, наставници, ученици, ученички парламент, ГО Палилула	Извештаји, летопис школе
Хуманитарне акције са ГО Палилула	Хум. акције	Директор, наставници, ученици, ученички парламент	Извештаји, летопис школе
Организовање бесплатних излета и екскурзија	Анкета, разговор	Директор, наставници, ученици, ученички парламент, Тур. агенција	Извештаји, летопис школе
Приредба на тему "Како помоћи другу"	Приредба	Наставници	Извештаји, летопис школе
Сарадња са Центром за социјални рад	Предавање, анкете	Директор, педагог, секретар	Извештаји

12. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Здрава животна средина је интерес читавог човечанства. Имајући у виду улогу школе у еколошком-естетском образовању, развијање еколошке свести и формирање позитивних ставова према природи и животној средини а поводом међународног дана заштите животне средине и упутстава Министарства просвете. Школа планира различите активности којима ће се ученици упутити у област еколошког - естетског - здравственог васпитања.

Остваривање овог програма у млађим разредима планира се кроз следеће активности:

- акција уређења учионице, школе, школског дворишта и околине
- учешће на конкурсима ликовних и литерарних радова на тему екологије
- дечија маштарија на тему екологије
- укључивање у акцију "Дрво генерације" у овиру дечије недеље
- организација акције биљка за сваког првака
- укључивање у акције које се организује на нивоу града и шире
- укључивање у рад градских еколошких секција

Активности	Носиоци активности	Очекивани резултат
Формирање тима	Директор	-
Заједничко дефинисање облика сарадње	Координатор и директор	Заједнички протокол о сарадњи
Школа пружа услуге заједници	Директор	Задовољство и материјална уштеда грађана
Спортски турнир	Координатор	Такмичења, скупови, јачање заједништва, већа толеранција
Акција чишћења корита реке	Тим, директор, Наст. веће, еко. Секција	Чисто корито, обновљен живи свет у реци
Уређење зелених површина	Еколошка секција	Побољшани услови живота
Уређивање спортски терена	Предраг Стаменковић	Бољи услови за бављење спортом

13. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Сарадња са локалном заједницом реализује се на основу програма сарадње са локалном заједницом, који чини део Школског програма. Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

ЦИЉ: Школа развија свој интегративни пут у друштвену средину, показујући јој своје могућности и домете, истовремено користећи све њене услове и погодности за осавременјивање и побољшање рада.

Време реализације	Активности	Носиоци реализације
АВГУСТ/ СЕПТЕМБАР	Обезбеђивање материјалних средстава за успешан почетак школске године. Донација локалне самоуправе за ученике првог разреда.	Директор Локална самоуправа
ОКТОБАР/ НОВЕМБАР	Финансијска подршка локалне самоуправе за стручно усавршавање запослених у школи.	Директор Локална самоуправа
ДЕЦЕМБАР/ ЈАНУАР	Реализација новогодишње приредбе. Прослава школске славе.	Директор Локална самоуправа
МАРТ/АПРИЛ	Обезбеђивање превоза за ученике који учествују на такмичењима.	Директор Локална самоуправа
МАЈ/ЈУН	Дан школе. Награде за ученике и наставнике који су учествовали на републичким такмичењима. Награде за ученике – носиоце Вукове дипломе. Награда за ђака генерације.	Директор Наставници Локална самоуправа

14. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Сарадња породице и школе веома је важан сегмент од кога зависи ниво успешности остваривања целокупног васпитно-образовног процеса. Могућност и облици рада су вишеструки и подразумевају подруштвљавање у односима школа -породица. Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на јачање родитељске компетенције и имају социо-едукативни и саветодавни карактер. Сарадња са породицом одвијаће се плански и систематски током целе године укључујући породице у планирању, реализацији и евалуацији те сарадње. Да би се што боље одговорило потребама деце ,породице и средине сарадња ће се реализовати применом и комбинацијом различитих облика сарадње.

Ова сарадња реализоваће се кроз следеће облике и форме:

- **Индивидуални разговори**

Преко личних контаката са родитељима, наставник ће се непосредно упознати са условима живота породице, економским и стамбеним приликама, хигијенским условима, културним навикама, односима у породици, односима родитеља према деци, здравственом стању, психофизичком развоју детета итд.

Да би се лакше сагледали проблеми, да би се нашла што адекватнија решења, потребно је да се наставник за сваки такав лични контакт са родитељима припреми.

Изузетно је важно да наставник својим наступом створи пријатну климу за разговор уз пуно поштовања личности како родитеља тако и ученика, јер ће се тада створити услови узајамног поверења.

- **Родитељски састанци**

Родитељски састанци представљају групни облик међусобног информисања и договора о конкретним питањима и проблемима. Као најпогоднији облици одржаваће се следећи облици родитељских састанака:

- а) Одељењски састанци родитеља

На овим родитељским састанцима у центру пажње биће проблеми одељења. То су најчешћа питања везана за организацију наставе, дисциплину ученика, похађању школе, домаћи задаци, организацију слободног времена, помоћ слабијим и талентованим ученицима, екскурзије, избори за будући позив итд.

Овакве састанке са одређеним садржајем организује разредни старешина уз помоћ Одељенског савета родитеља и психолошко-педагошке службе.

- б) Општи родитељски састанци

Ова форма ће се примењивати када се третирају питања која се односе на планирање рада школе, организацију и извођење наставе, предузимање већих значајних акција, новина у образовању, припреме за полазак у први разред, информисање родитеља о упису у средње школе итд. У припремању ових састанака, поред представника школе учествоваће чланови Савета родитеља.

- в) Групни тематски родитељски састанци

Ова форма сарадње родитеља и школе примењиваће се онда када се за то укаже потреба. Састанак групе родитеља одржаће се по питању безбедносних, наставних, организационих и финансијских

проблема, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Исто тако, састанак групе родитеља одржаће се са родитељима чија деца слабо уче, или имају проблеме у понашању. Ови састанци одржаваће се ако буде потребно са родитељима изузетно надарене деце као и са родитељима који имају озбиљне социјалне проблеме.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Активности	Облик рада	Носилац активности	Начин праћења	Време реализације
Општи родитељски састанци- групни информативни родитељски састанци	упознавање са условима рада у школи уопште-актуелности	директор ППС одељенске старешине	евиденција са састанка извештај	септембар по потреби током године
	упознавање са програмом рада школе			
	предузимање већих значајних акција			
	новина у образовању			
	припреме за полазак у први разред			
	информисање родитеља о упису у средње школе			
	укључивање родитеља у изради ИОП-а			
Групни тематски родитељски састанци и радионице за родитеље	консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања	директор наставници ППС	евиденција са састанка извештај продукти фотографије	по потреби током године
	адаптација			
	значај и облици сарадње породице и школе			
	развојне могућности детета			
	кодекс понашања ученика у школи			
	кодекс понашања родитеља у школи			

	теме које ће предложити родитељи и према уоченим потребама и интересовањима			
Одељењски састанци родитеља	питања везана за организацију наставе	одељењски старешина	евиденција са састанка извештај	на почетку школске године
	дисциплина ученика			на крају сваког тромесечја
	похађање школе			на крају првог и другог полугодишта
	домаћи задаци			
	помоћ слабијим и талентованим ученицима			
	организација слободног времена			
	екскурзије			
	избори за будући позив			
Индивидуални контакти са родитељима	на иницијативу родитеља	одељењски старешина наставници ППС	евиденција са састанка педагошки досије и потфолио ученика	по потреби током године
	на иницијативу одељењског старешине			
	на иницијативу стручне службе			
	на иницијативу наставника са циљем информисања родитеља о развоју и напредовању детета			
Отворена врата ПРИЈЕМ РОДИТЕЉА	размена информација о детету	наставници	евиденција са састанка педагошки досије и потфолио ученика	једном недељно, сат времена
“ОТВОРЕН ДАН“ школе	унапређивање сарадње са родитељима	наставници	анкета коју попуњава родитељ о утисцима и запажањима са часа	сваког месеца
	укључивање родитеља у васпитно-образовни процес			
Анкетирање родитеља	циљ анкетирања је праћење и упознавање са	Наставници ППС	упитник кванитативно-	на крају сваког полугодишта

	родитељским потребама, сугестијама, иницијативама и афинитетима ради укључивања родитеља у планирање, реализацију и евалуацију (у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште)	тим за самовредновање	квалитативна анализа извештај	
Пано за родитеље	пано је информативног карактера и садржи информације о програмским активностима	наставници ППС	фотографије продукти чланак на сајту	свакодневно, недељно, по потреби
Индиректни контакти са родитељима	телефонски позиви, писана обавештења, путујућа свеска и сл (размена информација о активностима у групи, развоју и напредовању детета)	одељенски старешина наставници	евиденција о контакту педагошки досије и потфолио ученика	свакодневно, недељно, по потреби
Учешће чланова породице у заједничким активностима	чланови породице имају могућност да се према својим афинитетима укључе у непосредне активности: ✓ прославе ✓ празници ✓ излети	наставници родитељи	евиденција плана фотографије	према плану укључивања који сузаједно сачинили наставници и родитељи
Кутија за сугестије или књига тисака*	могућност родитељима да искажу потребе, примедбе, предлоге,...	наставници	фотографије евиденција о родитељским сугестијама	свакодневно

*књига може да буде код дежурног ученика где ће родитељи уписивати утиске, сугестије и примедбе.

15. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА:

Време реализације	Излети	Оперативни задаци
ОКТОБАР	излет до Вукманова са пешачењем међуодељењска такмичења	- развијање основних моторичких активности - примена стечених знања кроз игру - стварање услова за социјално прилагођавање - развијање спортског и такмичарског духа развијање спортског и такмичарског духа
ЈУН	излет до Бербатова са пешачењем међуодељењска такмичења	- развијање основних моторичких активности - примена стечених знања кроз игру - стварање услова за социјално прилагођавање - развијање спортског и такмичарског духа

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈЕ (од петог до осмог разреда):

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
НИШ – ВРЊАЧКА БАЊА – БРЗЕЋЕ - КОПАОНИК	2	Посматрање	Српски језик	• упознавање на терену онога што је научено из наведених наставних области • упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова • упознавање и проширивање знања о културно - историјским елементима • упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој • упознавање са музичким наслеђем
		Упоредивање	Географија	
		Дружење	Историја	
		Разговор (постављање питања и давање одговора)	Ликовна култура	
		Певање	Биологија	
		Упознавање	Музичка култура	
		Проширивање знања		
		корелација међу предметима		

16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

ЗАДАЦИ:

- Школска библиотека нуди помоћ при учењу, књиге и изворе који свим учесницима образовног процеса у школи омогућавају да развију критичко мишљење и да делотворно користе информације у свим облицима и на свим медијима.
- Школске библиотеке се повезују у ширу библиотечко – информациону мрежу, а школски библиотекар поступа у складу са принципима Унесковог Манифеста за јавне библиотеке.
- Библиотечко особље омогућава коришћење књига и других извора и информација, у распону од уметничких до документарних, од штампаних до електронских на лицу места и на даљину. Ти извори допуњују и обогаћују садржај уџбеника, наставних материјала и методике наставе.
- Сам амбијент међу књигама и другим изворима информација подстиче на стваралаштво и задатак библиотечког особља је да код корисника библиотечких услуга развија културу рада, реда и понашања у модерном духу.
- Школска библиотека пружа информације и сазнања која су неопходна за успешно учествовање у савременом друштву заснованом на информативијама и знању, а задатак библиотечког особља јесте да континуирано прате промене у друштву и да перманентним стручним усавршавањем буду у току информационих, комуникационих и техничких промена ради стицања нових знања и вештина.
- Задатак библиотечког особља и реализатора наставног процеса је да међусобно сарађују и да се допуњују јер на овакав начин комуникације ученици достижу виши ниво писмености, боље овладавају у вештинама читања, учења, решавања проблема, као и информационим и комуникационим вештинама, чиме се подстиче маштовитост, креативност и разноликост деце и омладине.
- Библиотечко особље у школској библиотеци треба да пружа своје услуге подједнако свим учесницима образовног процеса, без обзира на узраст, расу, пол, веру, националност, језик, професионални или друштвени статус, чиме се охрабрује интелектуални дијалог и потпомаже културна разноликост.
- Задатак библиотечког особља је да онима који не могу да користе уобичајене библиотечке услуге и грађу треба обезбедити у сарадњи са психо – педагошком службом и управом школе посебне услуге и материјале који ће им обезбедити адекватан и квалитетан рад према својим могућностима. Могућност коришћења услуга и колекција треба да се заснива на општој декларацији UN о људским правима и слободама и не сме да подлеже било каквој идеолошкој, политичкој или верској цензури као ни комерцијалним притисцима.
- Библиотечко особље у школској библиотеци омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, развија њихову стваралачку машту и оспособљава их да буду одговорни грађани.
- Задатак библиотечког особља је да редовно сарађује а другим школским и јавним библиотекама ради размене информација, књижног фонда и друге библиотечке грађе.
- Задатак школског библиотекара је да као припадника стручног, квалификованог особља, буде одговоран за планирање рада и управљање књижним фондом и инвентаром школске библиотеке.
- Школски библиотекар има задатак да поседује општа знања која прате реализацију наставног просеса ради квалитетног пружања услуга корисницима библиотечког књижног фонда али и употребе компјутера.
- Задатак библиотекара је учествовање и у културним догађајима школе, али то се највише релизује кроз прикупљање прилога за школски лист, одабир песама за рецитаторску секцију, прикладни драмски текстови, организовање сусрета са познатим дечијим писцем или песником.

Следећи ЦИЉЕВИ су неопходни за унапређивање писмености, информатичке писмености, подучавања, учења и за подизање културног нивоа и представљају соновне услуге школске библиотеке:

- Подршка и побољшање образовних циљева наведених у наставном плану и програму школе.
- Развијање и неговање навике и уживања у читању и учењу код деце, као и навике коришћења библиотеке током читавог живота.
- Пружање прилике да се искуси стварање и коришћење информација у циљу стицања знања, познавања развијања маште и уживања.
- Подстицање свих ученика да стичу и користе вештине вредновања и коришћења информација, без обзира на облик, формат или медиј, као и да овладају начинима друштвене комуникације.
- Обезбеђивање приступа локалним, регионалним, националним и глобалним изворима и могућностима, што оне који уче доводи у додир са различитим идејама, искуствима и ставовима.
- Организовање активности које јачају друштвену и културну свест.
- Сарадња са ученицима, наставницима, управом и родитељима да би се остварили циљеви школске библиотеке, рада школског библиотекара али и школе у целини.
- Заступање начела да су слобода мишљења и приступ информацијама неопходни предуслови за делотворно и одговорно учешће у грађанском демократском друштву.

Активности	Садржај активности
Планирање и програмирање образовно-васпитног рада	Планирање набавке литературе, периодике
	Израда годишњег, месечних и оперативних планова
	Планирање рада са ученицима у школској библиотеци
	Припреме за почетак школске године
Праћење и вредновање образовно-васпитног рада	Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновања школе
	Одабир и припрема литературе за потребе наставног процеса
	Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника
Библиотечко-информациона делатност	Рад на бази података библиотечке грађе
	Обрада и инвентарисање нових публикација
Рад са ученицима	Континуирано упознавање ученика са правилима коришћења књижне и некњижне грађа
	Припрема ученика за коришћење различитих извора знања
	Пружање помоћи ученицима приликом учења
	Рад на промоцији читања, развијање позитивног односа према књизи
	Развијање навика одласка у школску и јавну библиотеку
	анкета
	Подстицање ученика на учешће у културним активностима: обележавање Дана писмености 8.9, Дана школе 15.3, светског Дана књиге за децу 2.4.
	Рад на побољшавању информационе, медијске и информатичке писмености ученика
	Организовање предавања на теме из различитих области знања
Рад са наставницима	Сарадња са наставницима на промоцији читања, у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација
	Организовање часова у школској библиотеци

		Сарадња са наставницима у припреми и реализацији културних активности у школи
		Сарадња са наставницима око набавке лектире и остале литературе
		Развијање код наставника навике коришћења библиотечке грађе
		Систематско информисање корисника о новим публикацијама, о културним активностима библиотеке
Рад са родитељима		Пружање информација родитељима о читалачким навикама и потребама ученика у циљу развијања читалачких навика ученика и формирања личне библиотеке
		Сарадња са родитељима у циљу развијања читалачких навика ученика
Рад директором и стручним сарадницима		Сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за потребе библиотеке
		Информисање стручних актива, стручних сарадника и директора о набавци нове литературе
		Сарадња у оквиру пројекта
		Припрема и организовање културних активности школе
		Рад на часопису школе
Рад у стручним органима школе и тимовима		Рад у школским тимовима
		Рад у стручним тимовима према решењу директора
Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицама локалне самоуправе		Сарадња са другим школама, народном библиотеком – организација заједничких културних програма
		Промоција рада библиотеке код локалне самоуправе
		Сарадња са издавачким кућама, културним центрима, средствима јавног информисања: посете сајмовима књига и другим промоцијама
		Учешће у раду Друштва школских библиотекара Србије
Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање		Евиденција коришћења литературе
		Вођење документације о раду библиотеке и библиотекара
		Стручно усавршавање – семинари, трибине, конференције, саветовања...

17. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент има превасходно ЗАДАТАК да оснажи и подржи партиципацију ученика и развијање демократских односа у школи, као и остваривање и заштиту права ученика.

ЦИЉЕВИ ђачког парламента су:

- подстицање демократизације односа у школи и развијање демократске процедуре
- стварање услова за партиципацију ученика у раду школе – активно учешће ученика у образовно-васпитним активностима школе
- усмеравање ка правим друштвеним и цивилизацијским вредностима
- развијање културе дијалога
- подстицање толеранције
- развијање свести о правима и одговорностима ученика
- развијање сарадње са Наставничким већем, Школским одбором и Саветом родитеља
- оспособљавање ученика за вођење омладинских организација

ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА:

- организује рад Парламента
- даје мишљење и предлоге стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње
- разматра односе и сарадњу ученика и наставника, односно стручних сарадника
- обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање
- сарађује са управом школе, Наставничким већем и Савету родитеља
- изјашњава се о најважнијим питањима везаним за Програм рада школе
- организује акције (хуманитарне и добротворне)
- ради на демократизацији и модернизацији школе

18. ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ

ЦИЉ Тима за медијацију је информисање, подршка оснаживању ученика и запослених за подстицање, неговање и развијање ненасилне комуникације, конструктивног решавања конфликта и развијање толеранције и квалитетне комуникације учесника школског живота кроз формирање медијацијске мреже.

Активност	Носиоци активности	Време реализације	Начин реализације
Избор чланова Тима и вршњачког члана тима из редова ученика	Руководилац тима, чланови тима	Август/Септембар	Организовати састанак тима и предложити, гласати и изабрати чланове тима за предстојећу школску годину
Упознавање ученика са постојањем тима, на часовима ОС и грађанског васпитања организовати радионице	Сви чланови тима, одељенске старешине, наставник грађанског васпитања	Септембар	Предавања, радионице
Формирање тима са чланом из редова ученика и едукација за вршњачку медијацију	Сви чланови тима, заинтересовани ученици	Током првог полугодишта	Састанци, едукација, примена стечених знања
Сарадња са осталим тимовима, везаних за заштиту деце од насиља	Сви чланови тима, ученици	Током целе школске године	Размена искустава
Сарадња са тимовима за медијацију других школа	Сви чланови тима, ученици	Током целе школске године	Размена искустава, заједничке акције
Транспарентност рада тима	Сви чланови тима	Током целе школске године	Писање анализа и извештаја

19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКОГ САЈТА

ПЛАН РАДА ТИМА ЗА АЖУРИРАЊЕ ШКОЛСКОГ САЈТА

Школски сајт као и facebook страница су веома битани елементи за презентовање рада школе, подизање квалитета сарадње, учења и поучавања и у складу са захтеваима дигитализације образовно васпитног рада. У процесу смо осавремењивања новог сајта како би он био добро дизајниран, интерактиван, приступачан и једноставан за коришћење.

Новим дизајном сајта омогућићемо да велики број корисника из окружења школе, из различитих градова и држава приступи Веб сајту школе или facebook страници школе. На овај начин могуће је омогућити ученицима, родитељима и радницима школе брзо информисање и могућност да користе садржаје сајта за учење, оцењивање, комуникацију или да изврше евалуацију рада школе.

Високо квалитетна презентација школе има потенцијал да учини школу привлачном за њене садашње и будуће ученике, наставнике, родитеље и на тај начин да свој допринос побољшању рада ученика, наставника и допринос локалној заједници.

Општи циљ:

- Брза размена информација, укључивање родитеља у рад школе и сарадња са локалном заједницом
- Подстицај ученика за што успешније усвајање знања и вештина информационих технологија
- Афирмација школе
- Преношење информација
- Обрада и презентација података
- Укључивање родитеља у рад школе као сарадника
- Ученици учествују у раду школе какву би они волели

Специфични циљеви:

- стварање критичког приступа и односа према информацијама које су доступне преко Интернета
- размењивање идеја
- подстицање тимског рада
- подстицање родитеља и ученика за активно учешће у животу и раду школе
- поштовање свог и туђег рада
- подстицање истраживачког рада.

Кординатор тима:

Драгана Иванов

20. ПРОГРАМ ОБОГАЋЕНОГ ЈЕДНОСМЕНСКОГ РАДА

20.1. МАЛИ ФУДБАЛ:

Предметни наставник: Зоран Тасев

Редни број	Наставна тема	Број часова	Исходи
1	Додавање, вођење и чување лопте	7	Ученик: • води лопту праволинијски • води лопту криволинијски • додаје лопту унутрашњом страном стопала • води лопту хрптом стопала • чува лопту грађењем
2	Примање лопте	5	Ученик: • прима лопту унутрашњом страном стопала • прима лопту хрптом стопала • зауставља лопту надколеницом
3	Ударци лопте	6	Ученик: • удара лопту унутрашњом страном стопала • удара лопту спољашњом страном стопала • удара лопту волеј ударцем • удара лопту пуним стопалом
4	Дриблинг финта	5	Ученик: • шутира лопту лажним ударцима • финтира прескакањем лопте
5	Игра уз примену правила	13	Ученик: • игра и примењује правила игре по месту и функцији коју има у екипи
Укупан број часова:			36

20.2. ЧУВАМО, ШТИТИМО И РЕЦИКЛИРАМО:

Предметни наставници: Јасница Ђорђевић и Љиљана Стојилковић

Циљ активности је окупити и укључити што више заинтересованих ученика и омогућити сваком појединцу да задовољи своје повећано интересовање за заштиту природе и повећати свест о рециклираним материјалима. Ученици који похађају часове стичу знања из области очувања и унапређења животне средине.

Програмом су обухваћене активности које се реализују у складу са Еко календаром. Рециклажа, заштита животне средине, активности везане за уређење школског простора, очување околине и наравно актуелна дешавања у раду Ученичке задруге, биће главни мотив да активност има продуктивни карактер.

Учествовање у активностима има, такође, велики едукативни карактер.

Бавимо се израдом зидних новина, панова, летака са темама које су дате планом и програмом активности Чувамо, штитимо и рециклирамо, па се на тај начин смисао и циљ активности шаље и ван наше установе.

Активним радом постиће ће се развијање естетског духа код ученика, навике за бољи и здравији живот и развијање свести о заштити животне средине.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Од општих међупредметних компетенција, програмом су предвиђене:

1. **Компетенција за учење** (усмерити на васпитање и образовање у заштити и унапређењу животне средине)
2. **Естетичка компетенција** (везано за израду цртежа, коришћење разних техника рада..)
3. **Комуникација** (везано за функционисање у групи и тимски рад, договор...)
4. **Одговоран однос према околини и здрављу**
5. **Сарадња** (односи се на рад у групи и зависност успеха од сарадње појединаца у групи и заједничког деловања)
6. **Решавање проблема** (везано за брзо деловање у непознатим ситуацијама и решавање истих)
7. **Дигитална компетенција** (увођење и примена дигиталних ресурса и апарата у спровођењу активности)

Садржаји програма	Број часова	Активност ученика	Активности наставника	Начини и поступци реализације
Чувамо, штитимо и рециклирамо	36	Сакупљају, лепе, цртају, сецкају, обилазе, праве	Дискусија, анализирање, објашњавање, показивање	Демонстрација, дијалог, цртежи, презентација

Динамика	Активност	Исходи
СЕПТЕМБАР	Формирање секције	Ученик ће бити у стању да: • штедљиво троши производе • пронађе нову намену коришћеним предметима • повеже резултате рада са уложеним трудом
	Упознавање ученика са планом и подела задужења	
	Гледање емисије на тему „Заштита природе“ и „Екологија“ у циљу едукације	
	Конкурс за најбољи Еко-рециклирани лого	

ОКТОБАР	Биљка, шума – шетња – сакупљање материјала за пано	- негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу - сарађује са другима у групи на заједничким активностима - објасни како рециклажа помаже очувању природе
	Израда паноа од пресованог биља	
НОВЕМБАР	Израда предмета од рециклираног материјала	- сарађује са другима на заједничким активностима - брине о животињама у окружењу
	Чувамо своју околину, обележавамо Дан чистог ваздуха	
	Прављење хранилице за птице	
ДЕЦЕМБАР	Чувамо ли своју планету?	- користи материјале за рад - пронађе нову намену рециклираним материјалима
	Од кутија јелка	
	Израда честитке – поруке за Еко-зид	
	Еко-изложба	
ЈАНУАР	Израда Еко-бецева	- представи резултате истраживања - идентификује облике рељефа и воде у свом крају - зна значај воде за живи свет
	Чепом до игре – сакупљали смо чепове – формирали смо Еко-патролу	
	Кад се река заледи – организована шетња	
ФЕБРУАР	Уређење фото паноа – зелени зид – Еко-контрола	- користи материјале за рад - пронађе нову намену рециклираним материјалима - представи резултате истраживања
	Спровођење анкете међу ђацима	
МАРТ	Вода, извор живота	- сарађује са другима у групи на заједничким активностима - учи значај воде за живи свет - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета
	Обилазимо своју реку – израда паноа	
	„Чувати као кап воде на длану“	
	Обележавање светског Дана воде – 22. марта	
АПРИЛ	Израда флајера на тему – Чувамо и штитимо	- разврста отпад на предвиђена места - сарађује са вршњацима у групи на заједничком пројекту - саопшти резултате истраживања - зна значај воде за живи свет
	Израда натписа „Не бацај смеће“ – постављање у школском дворишту и ближој околини	
	Обележавање Дана планете Земље – 22. априла	
МАЈ	Обележавање Светског дана птица – 9. маја	- идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења - сарађује са другима у групи на заједничким активностима - повеже резултате рада са уложеним трудом - идентификује облике рељефа у свом окружењу - зна значај природе за живи свет
	Шуме – плућа Планете Земље – израда натписа „Не бацај смеће“ – постављање у школском дворишту	

		• користи рециклиране материјале
ЈУН	Обележавање Светског дана заштите животне средине – 5. јуна	• разврста отпад на предвиђена места • пронађе нову намену рециклираним материјалима • штедљиво троши производе
	Анализа рада на крају школске године	

20.3. ДРАМСКА РАДИОНИЦА И БЕСЕДНИШТВО:

Предметни наставник: Весна Митровић

Редни број	Назив теме	Исходи
1	Избор тема и писање састава или есеја на задату тему (консултације)	Ученик ће бити у стању да: • зна и доследно примењује правописну норму
2	Читање текстова (слушање текстова и стихова, акценатске вежбе, увежбавање дикције, покрета, мимике и гестикулације) Увежбавање изговора брзалица и краћих текстова – вежбе за изговор дугоузлазних и дугосилазних акцената	• изговара брзалице • примењује акценатску норму
3	Казивање напамет научених текстова и стихова (вежбе визуелног контакта, мимике и гестикулације, акценатске вежбе, вежбе правилног изговора гласова)	• примењује акценатску норму
4	Припрема за јавни наступ (вежбе визуелног контакта, мимике и гестикулације)	• изражајно казује текстове
5	Припремање Светосавске академије (одабир текста, проучавање и увежбавање, распоредна проба)	• изражајно казује текстове
6	Јавни наступи (припремање приредбе поводом Дана школе, сценске радње)	• примењује акценатску норму
7	Гостовање беседника који су остварили запажене резултате, размена искустава, сарадња са беседницима	• врши избор и распоред грађе • групише грађу према композиционим компонентама • добро одређује тежиште теме • поштује правописна правила
8	Гледање филмова и позоришних представа и анализа истих	• ради на налажењу информација • упоређује информације из два краћа текста
9	Гостовања на телевизији и осталим медијима (разговор о постигнутим резултатима)	• примењује акценатску норму
Укупан број часова		36

20.4. ФИЛМ И ФОТОГРАФИЈА:

Предметни наставник: Вера Бургић

Време реализације	Активности	Начин реализације	Исходи
СЕПТЕМБАР	Формирање групе	дискусија анализа демонстрација	Ученик ће бити у стању да: • усвоји нове појмове • разуме значај фотографије и филма у свету уметности
	Упознавање са начином снимања, режирања и монтирања филма		
	Како направити фотографију која има моћ да вас врати кроз време		
	Подела у групе		
	Избор теме		
ОКТОБАР	Избор локација на којима ће да се снима филм	дискусија анализа демонстрација	• стекне нова знања о режији • препозна начине израде фотографије
	Долазак редитеља и глумаца из Народног позоришта		
	Долазак фотографа и разговор са ученицима о начинима израде фотографије		
	Одлазак у позориште		
НОВЕМБАР	Издак на терен и одабир локација за снимање филма	дискусија анализа демонстрација	• разуме значај костима у филмској индустрији
	Одабир костима		
ДЕЦЕМБАР	Снимање филма	дискусија анализа демонстрација	• користи научено у новим и конкретним ситуацијама
	Сликање фотографија		
ЈАНУАР /ФЕБРУАР	Режирање и монтирање филма	дискусија анализа демонстрација	• стекне знање о монтажи и улози монтажера
	Израда фотографија		
МАРТ	Прављење плаката за филм	дискусија анализа демонстрација	• разуме појам естетике
	Израда паноа са фотографијама		
АПРИЛ/МАЈ	Постављање филма на Youtube каналу	дискусија анализа демонстрација	• стиче нове вештине
	Емитовање филма у мултимедијалној учионици		
ЈУН	Анализа филма	дискусија анализа демонстрација	• користи критичко мишљење
	Евалуација		

**20.5. МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ – УПОЗНАВАЊЕ СА РАЗЛИЧИТИМ ЗЕМЉАМА,
ЊИХОВОМ КУЛТУРОМ, ГЕОГРАФСКИМ И ИСТОРИЈСКИМ ОСОБЕНОСТИМА И ЈЕЗИКОМ**

Предметни наставник: Јована Мадих

Време реализације	Теме	Укупно часова	Исходи
СЕПТЕМБАР	Упознавање са планом и програмом	8	Ученик ће бити у стању да: • разуме значај важних датума којима се обележавају интернационални дани у свету • учествује у одабиру и раду тема које су му занимљиве • уочи и схвати корелативне односе између природних и друштвених наука • стекне нова знања о представљеним темама које су везане за обележавање важних датума у свету • користи писане, графичке и ликовне изворе информација и примењује их у процесу учења и истраживања • активно посматра, анализира, класификује, систематизује, решава проблеме и закључује • прикаже на паноу, путем презентације и слично, различите земље, њихову културу, географске
	Представљање тема: „Светски дан писмености“ и „Европски дан језика“		
	Истраживање (прикупљање података са одговарајућим примерима)		
	Анализа		
	Продукти рада		
ОКТОБАР	Представљање тема: „Међународни дан старијих особа“ и „Светски дан хране“	7	
	Коришћење различитих извора информација и употреба савремених технологија		
	Провера исправности прикупљених података од стране наставника		
	Саопштавање резултата рада на различите начине		
НОВЕМБАР	Представљање теме: „Универзални дечији дан“	6	
	Повезивање различитих знања кроз истраживачке активности		
	Консултација са наставником		
	Аргументована дискусија о друштвеним појавама, имајући у виду позицију појединца, групе и друштва		
ДЕЦЕМБАР/ ЈАНУАР	Представљање теме: „Дан UNICEF/а“	8	
	Проналажење извора информација		
	Анализа прикупљених информација		
	Презентовање добијених резултата		
ФЕБРУАР/ МАРТ	Представљање тема: „Међународни дан матерњег језика“ и „Светски дан књиге“	12	
	Усмеравање ученика на изворе података (часописи, електронски медији и сл.)		
	Усмеравање ученика током целог процеса		
	Саопштавање резултата		
АПРИЛ	Представљање теме: „Светски дан здравља“	8	
	Истраживачке активности		

	Вођење рачуна да ли је извршена добра анализа и сређивање података		и историјске особености и језик • представи начине одговорног опхођења према својој држави • утиче на своје друштво и учи их да поштују културу и обичаје других држава у свету
	Креирање и приказивање крајњег резултата		
МАЈ	Представљање теме: „Светски дан непушења“	5	
	Истраживање, анкетирање		
	Увид у прикупљене резултате		
	Саопштавање резултата рада на задату тему		
ЈУН	Представљање теме: „Светски дан животне околине“	7	
	Прикупљање података		
	Осмишљавање и израда плана спровођења теме		
	Реализација теме у школи и околини		
ЈУЛ	Вредновање активности	5	
АВГУСТ	Елаборат свих активности	2	
Укупно часова:		68	

20.6. БАШТЕ И ВРТОВИ:

Предметни наставник: Јована Мадих

Теме	Укупно часова	Исходи
Упознавање са планом и програмом и подела задужења	2	Ученик ће бити у стању да: • дефинише нова и унапређује већ постојећа знања и умећа, која ће моћи да примени у различитим животним ситуацијама
Обележавање важних датума везаних за биљни свет	12	• прошири своје знање кроз више наставних садржаја, као што су примена основних биолошких знања у свакодневном животу или разликовање позитивних и негативних утицаја човека на природу
Одабир биљака, воћа идр., локације за сађење	17	• развије занимање и радозналост за гајење биљака
Зоне сађења биљака	4	• направи разлику између економске, кухињске и цветне зоне
Упознавање ученика са природним условима потребних за опстанак биљака	4	• препозна повољне услове за опстанак биљних врста у свом окружењу
Правилно израђен план сађења биљака(познавање карактеристика биљака за које смо се определили)	17	• зна колики је животни век и колико дуго траје продуктивност одабраних биљака
Планирање декоративне баште	4	• претвори простор у школи и школском дворишту у идеално место за одмор и сан многих
Креативна радионица-учествуј у школској задрузи	10	• помаже другарима у задрузи и прави са њима производе, користећи знањекоје су стекли кроз ове активности

Земљиште- презентација у PowerPointu	3	• препозна најбоље место – земљиште за гајење биљака • разуме карактеристике и врсте земљишта
Креативно дружење у башти	8	• објасни и покаже својм другима биљке које је засадио и њихов значај
Значај боја у башти	2	• научи да буде дизајнер у својој башти, зна технике визуелног комбиновања боје биљака
Нега биљака	2	• примени стечена знања, вештине и вредности унапређујући биљке и тако утиче на културу живљења у свакодневном животу
Штеточина и болести	2	• наведе основне особине вируса и микроорганизама - бактерије и протисти, и објасни њихов значај за природу и човека и ова знања користи у одлукама и поступцима у свакодневном животу
Лековите биљке	10	• именује и опише основну грађу биљака (корен, стабло, лист, цвет, плод, семе) и ова знања о грађи биљака примењује у свакодневном животу (гајење и сакупљање јестивог и лековитог биља за исхрану и припремање чајева, коришћење биљака у припремању хране, сушење воћа и поврћа, лековитих биљака)
Значај биљака за живи свет	2	• примени основна биолошка знања у свакодневном животу (појмове, закључке, законитости)
Пољопривреда	6	• објасни основне принципе организације рада у биљној производњи • објасни технологије гајења биљака на отвореном и у затвореном простору • објасни опште услове гајења биљних култура • наведе врсте агротехничких мера и објасни начине спровођења агротехничких мера
Физиологија биљака	4	• препозна и опише значај биљних процеса (дисање, фотосинтеза, клијање, раст, опрашивање, оплођење,плодоношење) и ова знања примењује приликом гајења биљака (услови који погодују за раст биљака)
Занимљивости о појединим биљкама	3	• зна неке специфичности о биљкама за које можда нико није чуо • организује квиз за своје другаре
Излет у мојој околини	2	• препознаје биљне врсте и објасни њихове карактеристике
Које поруке носи цвеће као поклон-цветни бонтон	2	• зна поруку сваког цвета и сликовито прикаже
Упознај биљни свет и развој пољопривреде у Србији	2	• именује и опише значај биљака и пољопривредних култура у Србији
Заштита природе	4	• препозна и разликује позитивне и негативне последице човековог деловања на природу, предлаже начине и мере заштите и активно учествује у унапређивању животне средине у

		непосредном окружењу (пошумљавање, компостирање, гајење органске хране)
Вредновање остварених резултата	4	/
Извештај и презентација целокупног рада	2	/
Укупно часова:		136

20.7. ПРЕДУЗЕТНИШТВО – ПРЕДУЗИМЉИВА ДЕЦА (II – IV РАЗРЕД):

Предметни наставник: Драгана Иванов

Време реализације	Теме	Број часова	Исходи
СЕПТЕМБАР	Појам и настанак предузетништва	12	Ученик ће бити у стању да: - наведе адекватне примере предузетништва из локалног окружења - наведе карактеристике предузетника - објасни значај мотивационих фактора у предузетништву - доведе у однос појмове иновативност, предузимљивост и предузетништво - препозна различите начине отпочињања посла у локалној заједници - примени креативне технике селекције и вредновања пословних идеја - препозна садржај и значај бизнис плана - истражи међусобно деловање фактора који утичу на тржиште: цена, производ, место, промоција и личност - прикупи и анализира информације о тржишту и развија индивидуалну маркетинг стратегију - развије самопоуздање у спровођењу теренских испитивања - презентује маркетинг план као део сопственог бизнис плана - наведе особине успешног менаџера - објасни на једноставном примеру појам и врсте
	Пример добре праксе		
	Обилазак локалног привредног друштва		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
СЕПТЕМБАР	Појам и особине предузетника и лидера	10	
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
ОКТОБАР	Едукативна радионица на тему „Предузетништво“, организовано у сарадњи са Заводом за запошљавање	10	
	Организовање гостовања предузетника		
	Анализе радионица и извођење закључака са примером добре праксе		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
НОВЕМБАР	Пословне идеје	12	
	Извор и селекција пословних идеја		
	Пословни план		
	Организовање и припремање „Европске недеље предузетништва“		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
ДЕЦЕМБАР	Појам маркетинга	10	
	Маркетинг план		
	Организовање Новогодишњег хуманитарног базара „Новогодишње чаролије“		
	Уређење школског простора и дворишта		
ЈАНУАР	Пут од пословне идеје до маркетинг плана	10	
	Радионица „Успешан маркетинг школе“		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
ФЕБРУАР	Цена и методи одређивања цена	10	
	Утврђивање трошкова и одређивање цена за конкретну пословну идеју		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
МАРТ	Креирање пословног плана за конкретну пословну идеју	10	

	Правила успешне презентације пословних планова		трошкова, цену коштања и инвестиције • објасни значај производног плана и изради производни план за сопствену бизнис идеју у најједноставнијем облику (самостално или уз помоћ наставника) • увиђа значај информационог технологија за савремено пословање • схвати важност непрекидног иновирања производа или услуга • изради и презентује организациони план за сопствену бизнис идеју • наведе могуће начине финансирања сопствене делатности • развија колективни дух • развија сарадњу са локалном заједницом • стиче основне предиспозиције за целоживотно образовање
	Од пословне идеје до пословног плана		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
	Уређење школског простора и дворишта		
АПРИЛ	Цена и методи одређивања цена	10	
	Утврђивање трошкова и одређивање цена за конкретну пословну идеју		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
	Уређење школског простора и дворишта		
МАЈ	Обележавање „Светски дан праведне трговине“	10	
	Радионица „Како видите праведну трговину“		
	Уређење школског простора и дворишта		
ЈУН	Посета Регионалном центру „Парк знања“	10	
	Посета локалном предузећу		
	Радионица на тему: „Размишљај о себи за десет година“		
	Уређење школског простора и дворишта		

Предвиђен недељни број часова за рад у тиму за предузетништво: 3

Укупан број часова годишње: 114

ЦИЉЕВИ Тима за предузетништво:

- развијање позитивног односа према раду и стваралаштву
- формирање радних навика и професионално усмеравање ученика
- повезивање наставе са производним и другим друштвено корисним радом
- развијање свести о колективном раду, сарадњи и међусобном помагању
- развијање осећања одговорности за преузете обавезе и дужности и за поштовање рада и радне дисциплине
- уређење и развој школе и сопствене средине

Место извођења активности:

- школски простор и школско двориште
- привредне организације

Носиоци активности:

- координатори тима
- ученици

20.8. ПРЕДУЗЕТНИШТВО – ПРЕДУЗИМЉИВА ДЕЦА (V – VIII РАЗРЕД):

Предметни наставник: Драгана Иванов

Време реализације	Теме	Број часова	Исходи
СЕПТЕМБАР	Појам и настанак предузетништва	12	Ученик ће бити у стању да: - наведе адекватне примере предузетништва из локалног окружења - наведе карактеристике предузетника - објасни значај мотивационих фактора у предузетништву - доведе у однос појмове иновативност, предузимљивост и предузетништво - препозна различите начине отпочињања посла у локалној заједници - примени креативне технике селекције и вредновања пословних идеја - препозна садржај и значај бизнис плана - истражи међусобно деловање фактора који утичу на тржиште:цена, производ, место, промоција и личност - прикупи и анализира информације о тржишту и развија индивидуалну маркетинг стратегију - развије самопоуздање у спровођењу теренских испитивања - презентује маркетинг план као део сопственог бизнис плана - наведе особине успешног менаџера - објасни на једноставном примеру појам и врсте
	Пример добре праксе		
	Обилазак локалног привредног друштва		
	Појам и особине предузетника и лидера		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
	Уређење школског простора и дворишта		
ОКТОБАР	Едукативна радионица на тему „Предузетништво“, организовано у сарадњи са Заводом за запошљавање	12	
	Организовање гостовања предузетника		
	Анализе радионица и извођење закључака са примером добре праксе		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
НОВЕМБАР	Пословне идеје	12	
	Извор и селекција пословних идеја		
	Пословни план		
	Организовање и припремање „Европске недеље предузетништва“		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
ДЕЦЕМБАР	Појам маркетинга	12	
	Маркетинг план		
	Организовање Новогодишњег хуманитарног базара „Новогодишње чаролије“		
ЈАНУАР	Пут од пословне идеје до маркетинг плана	10	
	Радионица „Успешан маркетинг школе“		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		

ФЕБРУАР	Цена и методи одређивања цена	10	трошкова, цену коштања и инвестиције • објасни значај производног плана и изради производни план за сопствену бизнис идеју у најједноставнијем облику (самостално или уз помоћ наставника) • увиђа значај информационих технологија за савремено пословање • схвати важност непрекидног иновирања производа или услуга • изради и презентује организациони план за сопствену бизнис идеју • наведе могуће начине финансирања сопствене делатности • развија колективни дух • развија сарадњу са локалном заједницом • стиче основне предиспозиције за целоживотно образовање
	Утврђивање трошкова и одређивање цена за конкретну пословну идеју		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
МАРТ	Креирање пословног плана за конкретну пословну идеју	12	
	Правила успешне презентације пословних планова		
	Од пословне идеје до пословног плана		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
	Уређење школског простора и дворишта		
АПРИЛ	Цена и методи одређивања цена	12	
	Утврђивање трошкова и одређивање цена за конкретну пословну идеју		
	Радионица – декупаж технике / друге технике		
	Уређење школског простора и дворишта		
МАЈ	Обележавање „Светског дана праведне трговине“	12	
	Радионица „Како видите праведну трговину“		
	Презентовање предузетничких активности у Регионалном центру		
	Уређење школског простора и дворишта		
ЈУН	Организовање интервјуа са успешним привредницима	10	
	Саветовање о избору занимања на основу истраживања и познавања особина ученика у сарадњи са Националном службом за запошљавање		
	Радионица на тему „Размишљам о себи за десет година“		

Предвиђен недељни број часова за рад у тиму за предузетништво: 3

Укупан број часова годишње: 114

ЦИЉЕВИ Тима за предузетништво:

- развијање позитивног односа према раду и стваралаштву
- формирање радних навика и професионално усмеравање ученика
- повезивање наставе са производним и другим друштвено корисним радом
- развијање свести о колективном раду, сарадњи и међусобном помагању
- развијање осећања одговорности за преузете обавезе и дужности и за поштовање рада и радне дисциплине
- уређење и развој школе и сопствене средине

Место извођења активности:

- школски простор и школско двориште
- привредне организације

Носиоци активности:

- координатори тима
- ученици

20.9. ИЗГРАЂИВАЊЕ ЗДРАВИХ СТИЛОВА ЖИВОТА И НАВИКА:

Предметни наставник: Предраг Стаменковић

Време реализације	Теме	Број часова	Исходи
СЕПТЕМБАР	Уводни часови	5	Ученик ће бити у стању да: увиди различите начине прилагођавања приликом учествовања различитим групама
	Формирање група		
ОКТОБАР/ НОВЕМБАР	Исхрана	32	- створе правилне навике у исхрани - праве разлику између органске хране у односу на друге - препознају штетан утицај брзе хране, алкохола и слично - објасни значај сна на квалитетан живот
	Сан и одмор		
ДЕЦЕМБАР/ ЈАНУАР/ ФЕБРУАР	Тело човека	31	- увиђа значај правилног држања тела - разуме како долази до деформитета - схвата важност бављења спортом
	Спорт		
МАРТ/АПРИЛ	Мерења	3	изводи закључак и увиђа грешке у изграђивању здравих стилова живота и навика
МАЈ/ЈУН	Евалуација постигнутих резултата	1	ствара свест о начину живота и креира реална очекивања.
Укупно часова:		72	

21. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Саставни део Годишњег плана су Општа упутства за безбедан рад, сачињена од стране Агенције за безбедност и заштиту на раду „М Систем“ у Нишу, као и Наредба директора школе о безбедности и здрављу на раду, сачињена у складу са Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика Основне школе „Бранко Радичевић“ у Габровцу.

Време реализације	Активности	Очекивани резултат	Носиоци реализације
СЕПТЕМБАР	Формирање Тима	Побољшање безбедности	Директор, секретар
ОКТОБАР/ НОВЕМБАР	Упознавање родитеља са Програмом	Већи прилив информација	Сви чланови тима
ДЕЦЕМБАР	Упознавање Школског одбора са пр. безбедности и здравља на раду	Већи степен информисаности	Координатор тима
ФЕБРУАР	Предавање представника МУП-а „Безбедност за ђаке“	Већа осетљивост за факторе ризика	Координатор тима
ТОКОМ ГОДИНЕ	Учешће парламента у одржавању безбедности и заштити здравља	Знање о методама спречавања повреда у школи	Координатор тима
ОКТОБАР	Протокол о сарадњи школе и локалне амбуланте	Директно учешће у акцијама спречавања повреда у школи	Тим за безбедност
ТОКОМ ГОДИНЕ	Сарадња са месном заједницом	Очување имовине школе	Координатор тима, чланови тима
ЈУН	Извештај о раду тима и остварености задатака	Побољшање безбедности	Координатор тима, чланови тима